

nepriklausoma Lietuva

Lietuvos
nacionalinė
M. Mažvydo
biblioteka

Montrealis • 1971. V. 5 • Nr. 1246

LITUANIE INDEPENDANT • INDEPENDENT LITHUANIA • EST. 1941

KVEBEKO ATEITIS

Kanados gamintojų sąjungos Kvebeko skyriaus pirmininkas ir Marine Industries bendrovės prezidentas Gerard Filion Toronte skaitė paskaitą, kurioje jis įdomiai ir tikroviškai pristatė dabartinę provincijos padėtį ir kvebekiečių nuotakas. Čia spausdiname tos paskaitos santrauką:

Kokia yra prancūziškųjų kanadiečių ateitis — Otavoje, kur jie sudaro 28 nuoš., ir Kvebeke, kur jie sudaro 82 nuoš.

BALTIŠKOSIOS STUDIJS

Kanados baltų federacijos Montrealio skyrius kreipėsi į Loyolos kolegijos politinių mokslų skyriaus vedėją prof. R. Coyte, prašydama pradėti dėstyti kursą apie Baltijos valstybes.

Federacijos memorandume, kurį pasirašė pirm. P. E. Moldre, vicepirm. G. Sukse ir vicepirm. R. E. Maziliauskas, nurodoma, kad tokias vakarines paskaitas lankyti ne mažiau 15 baltiečių iš Montrealio, nekalbant apie galimus kitų tautybių klausytojus.

Loyolos profesorius L. Laszlo sutinka tokį kursą vesti, o Baltų federacija siūlo tarpininkauti parūpinant reikalingus šaltinius ir literatūrą.

Tokiose paskaitose būtų nagrinėjama Estija, Latvija ir Lietuva nepriklausomybės laikotarpiu nuo 1918 iki 1940 metų, neteisėtas įjungimas į Sovietų Sąjungą, padėtis antrojo pas. karo metu ir dabartinė situacija iki 1971 metų.

visų gyventojų? Kokio politinės ir ekonominės nepriklausomybės laipsnio tauta reikalinga save išskleisti? Pagaliau, kodėl tokie klausimai aplamai išskyla?

Pastarąjį dešimtmetį prancūziškųjų kanadiečių proporcija Kanadoje pradėjo mažėti dėl sparčiai smunkančio gimimų skaičiaus. Be to, vis didėjantis imigrantų skaičius pačiame Kvebeke pasirinkdavo anglų kalbą.

Nemažą triukšmą sukėlė St. Leonard — Montrealio priemiesčio — atvejis. Viešumon iškilo faktas, kad prancūziškai kalbanti dauguma norėjo italų mažumą priversti savo vaikus mokinti prancūziškai. Angliškoji Kanada stojo ginti italų ir įgyvendino kalbos pasirinkimo laisvės principą. Tuo tarpu po 100 metų Kanados konfederacijos toji pati laisvė vos tepradeda veikti tiems pusantro milijono prancūziškųjų kanadiečių, kurie gyvena už Kvebeko ribų.

Todėl separatistinė idėja savo šaknis ir įleidžia kolektyvinėje sąmonėje tautos, kuri jaučia, kad ji niekad nebuvo visiškai pripažinta ir kuri siekia būti savarankiška šeimininke savo namuose, bet mažesnėje tėvynėje. Kitaip sakant, prancūziškieji kanadiečiai yra susiskirstę į daugumą, kuri tiki, kad Kanada yra visų kanadiečių tėvynė, ir mažumą, kuri atsisako Kanados ir norėtų, kad Kvebekas būtų jų vienintelė tėvynė.

Be šių, grynai politinių sąvokų, dar turime eilę

Renvois.
A le Fort
B les Revolets
C la Platte forme
D les Secours
E la Cathédrale
F le Séminaire
G l'Hotel Dieu
H l'Evêché
I la Ronde
K l'Hopital

Kvebekas 1755 m., kada miestas buvo Kanados sostinė. Sieur de Rouge gravūra.

socialinių, ekonominių ir kultūrinių aplinkybių, nes, kaip ir visame pasaulyje, taip ir Kvebeke iškilo naujos idėjos, ir didelė jaunosios kartos dalis nebenori pasitenkinti tokia visuomene, kokioje mes išaugome. Pradžioje separatistinės idėjos plito tik politinėje srityje. Tačiau jos greitai suradikalėjo dėka socialistų, marksistų, trotskistų ir maoistų elemento. Separatistų tarpe visokiausi žargonai yra plačiai vartojami.

Kaimo krautuvinkas ir priemiesčio notoras svajoja apie nedidelę buržuazinę respubliką, kurioje visi socialiniai sluoksniai yra aiškiai nustatyti ir kurioje klestėtų nedideli bizniai. Kitoje separatistų spektro pusėje cituojami banalus Mao šūkiei ir žodžiais kuriam tokia visuomenė, kurioje visi visiškoje lygibėje lankstosi prieš naują Fidelį Castro su mokaisiais ir "ceintree flechee"...

Didelė separatistų dauguma nepriklausomybės siekia evoliucijos būdu ir demokratiškomis priemonėmis. Nedidelė mažuma skelbia ir naudoja prievartą.

Kvebekiečių partija — Parti Quebecois — iki šiol sugebėjo kontroliuoti tuos skirtingus elementus, kurie partiją sudaro, tačiau ji po truputį kairėja. Tas kairėjimas išplaukia iš kvebekiečių partiją remiančių profesinių sąjungų vadų įtakos ir dėl to, kad partija nesusilaukia palankumo biznierių tarpe. Ar ši partija įstengs išvengti skilimo, kuris jai visą laiką grąšina? O gal ji atsisakys viduriniųjų klasių paramos ir pasirinks Skandinavijos tipo socializmą? Juk neįmanoma visą laiką visus patenkinti, kaip tai bandė daryti Union Nationale.

Sunku įsivaizduoti, kaip nepriklausomas Kvebekas gali būti sukurtas šiaurinės Amerikos pobūdžio visuomenėje. Geriausiu

atveju, tai nėra neįmanoma, bet tame vyksme Kvebekas neišvengiamai išgyventų konvulsijas, kurios savo ruožtu skatintų radikalią politiką. Kristų pragyvenimo lygis, padidėtų nedarbas, iškiltų socialiniai negalavimai — ir visa tai valstybę skatintų tiesiogiai kištis į visas socialinio gyvenimo sritis.

Kaip į tokios apimties socialinę revoliuciją savo kaiminystėje reaguotų likusioji šiaurinė Amerika? Separatistų vadai šią problemą dalį niekada negvildena, išskyrus, žinoma, tuos atvejus, kai jie pasaulį mato per rausvai dažytus akinius. Bet tada jie būna tūkstančius mylių nutolę nuo tikrovės. (Canadian Scene)

VYT. SIMOKAITIS

Privačiai gautomis žiniomis, Vytautas Simokaitis, Vilniuje nuteistas kalinys, už bandymą nukreipti keleivinį lėktuvą į Vakarų, šiuo metu sunkiai serga.

VASARIO 16 GIMNAZIJA

Vasario 16 gimnazijos valdytojo — kuratorijos — posėdyje gimnazijos direktorius V. Natkevičius pranešė, kad bendrabučio statybos vajuos vedėjas tėv. A. Bernatonis nuo 1970 m. rugsėjo iki 1971 m. vasario mėn. lankėsi JAV ir Kanadoje, kur surinko apie 18 tūkst. dolerių aukų.

Mokinių priauglis šių mokslo metų pradžioje buvo didelis — 25. Nauji mokslo metai pradėti su 73 mokiniais. Tas skaičius išsilaikė iki šiol: 30 mergaičių ir 43 berniukai, 20 evangelikų ir 53 katalikai.

NAUJA VALDYBA

Vasario 26–28 d. Vasario 16 gimnazijos patalpose, Huettenfelde, vykusiame Vokietijos Lietuvių Bendruomenės tarybos posėdžiuiose dalyvavo 13 iš 15 tarybos narių. Tarybos prezidiumo pirm. yra dr. J. Grinius, vicepirm. tėv. A. Bernatonis, sekr. A. Lingė.

Taryba išrinko naują VLB valdybą, kuri taip pat pasiskirstė pareigomis: pirm. Jonas K. Valiūnas, vicepirm. ir sekr. kun. Br. Liubinas, išd. J. Barasas. Kandidatė liko O. Bartusevičienė, jn.

Į VLB kontrolės komisiją išrinkti: J. Pauliukevičius, R. Tendzegolskis ir A. Mostvilas. VLB garbės teismą sudaro pirm. J. Lukošius, vicepirm. A. Griniuvienė, V. Svilas ir dr. V. Bylaštis.

3 jaunuoliai atvyko mokyti iš JAV, 1 iš Anglijos. Mokinių skaičiumi iš užjūrio lietuvius žymiai pralenkia vengrų ir latvių gimnazijos: pirmieji jų turi apie 70, latviai 20. Mokinių verbavimas bus tęsiamas per spaudą, pavieksluotais prospektais ir asmeniškais kontaktais.

Gimnazijoje šiuo metu yra 20 mokytojų: 13 lietuvių ir 7 vokiečiai. Pilnu etatu dirba tik 12 mokytojų, jų tarpe 2 vokiečiai. Yra dar viena talkininkė studentė iš JAV.

Nepasiseka gauti ūkvedžio ir šoferio. Virtuvėje dirba 3 lietuvių moterys. Jos gamina maistą rūpestingai ir skaniai. Ūkio darbams talkininkauja du pensininkai — St. Kundrotas ir A. Mikalauskas. Pastarasis dar aukoja gimnazijai po 200 markių kas mėnesį.

Kuratorijos išdininkas J. Barasas pranešė, kad

PAKEISTI NUOSTATAI

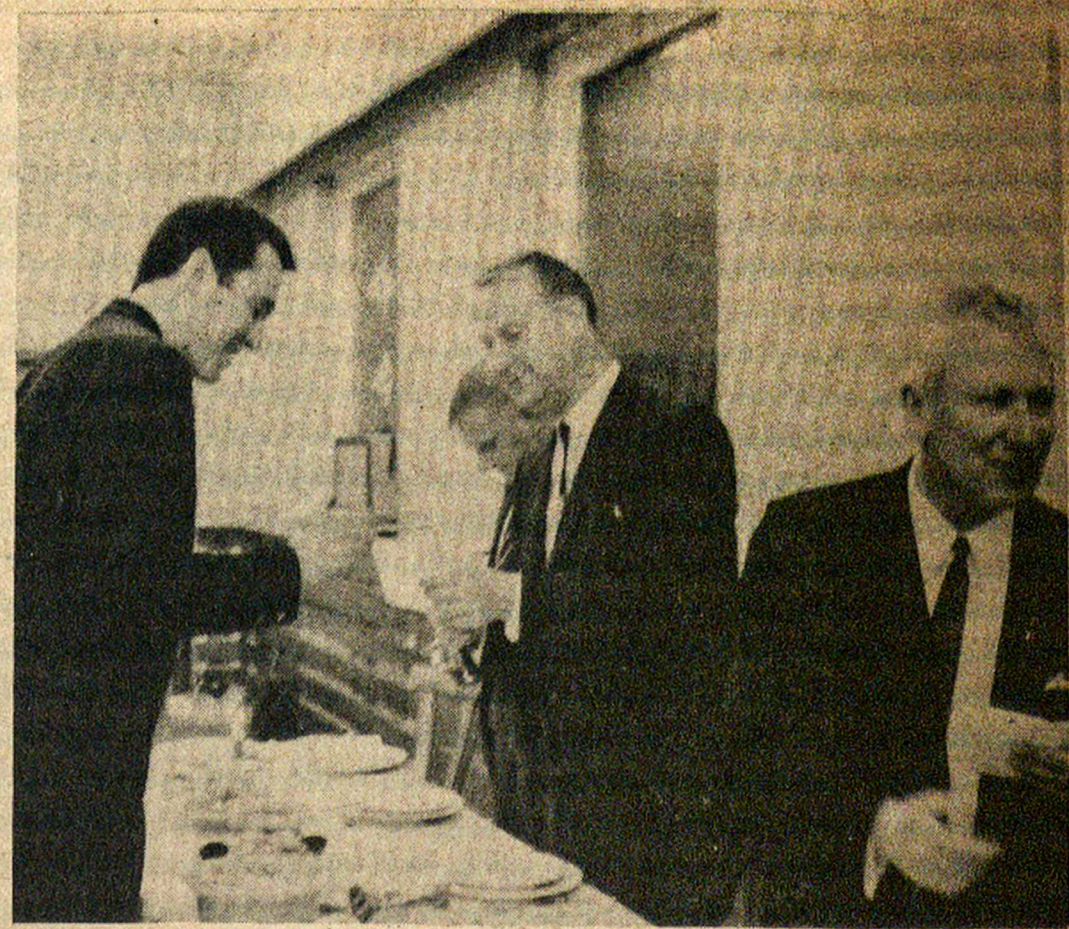
Vokietijos LB taryba pakeitė VLB garbės teismo nuostatus. Straipsnis, reikalaujantis, kad "savo veikloje garbės teismas prisilaikytų nepr. Lietuvoje veikusių civil. ir baudž. proceso kolegialiams teismams nustatytų principų", pakeistas taip: "garbės teismo teisėjai, sprenddami bylas, vadovaujasi Bendruomenės statutu, kitais Bendruomenės nuostatais ir savo sąžine".

1970 metų gimnazijos balansas pasiekė 166.803 markių (apie 46.280 dol.), o pajamų-išlaidų apyskaita — 605.490 markių (apie 169.190 dol.). Šių metų pajamų-išlaidų sąmatą sudaro 793.500 markių (apie 220.416 dol.).

Naujo bendrabučio statybos reikalais pranešimą padarė gimnazijos reikalų vedėjas V. Bartusevičius. Susirinkę federalinės vyriausybės, Baden - Württembergo provincijos, mokyklų ir statybos priežiūros, VLB valdybos ir gimnazijos atstovai priėjo vieningos išvados, kad reikalingas naujas bendrabutis. Pradžioje valdžios atstovai reikalavo, jog bendrabutis būtų statomas atskirais paviljonais, bet vėliau pasisekė juos nuo to nusistatymo atkalbėti.

Nutarta statyti kompaktišką pastatą trimis tarpsniais. Statyba praėjusiais metais nebuvo pradėta dėl įstaigų biurokratiškumo, bet užtat gauta lėšų statyti transformatorių, kainavusių apie 47.000 markių.

Mergaičių bendrabutis numatytas 55, o berniukų 72 lovų. Paskutiniu skaičiavimu visa bendrabučio statyba kainuos 1.285.000 markių (apie 357 tūkst. dol.). Valdžia pinigų statybai duoda nemokamai, tačiau reikalauja apsauginės hipotekos, kaip laido, kad pastatai nebus naudojami kitiems tikslams. Vasario 16

VASARIO 16 GIMNAZIJOJE - KUN. J. ŠULCAS, KLB KV SEKR. K. BARONAS IR VOKIETIJOS LB KV PIRM. J. VALIŪNAS

gimnazijos kuratorija pradėjo platų aukų telkimo vajuos ir pasiruošusi jį dar sustiprinti. Iki šiol į statybos fondą įplaukė apie 80.000 markių.

Kuratorijos posėdžio metu atkreiptas dėmesys,

kad prasidėjusi Vokietijos piliečių repatriacija iš Sovietų Sąjungos teikia vilčių, Vasario 16 gimnazijai padidinti mokinių skaičių, nes manoma, kad nemaža repatriantų bus iš Lietuvos.

VOKIETIJOS LB TARYBOS SESIJA 1971 M.

Vokietijos Lietuvių Bendruomenės taryba savo posėdžiuiose priėmė penkerias rezoliucijas. Jaunimo kongreso reikalu VLB taryba priėjo tokių išvadų:

— kad į II pasaulinį lietuvių jaunimo kongresą galėtų nuvykti kiek galima didesnis jaunųjų skaičius iš Vokietijos, Lietuvių bendruomenės taryba Vokietijoje įgalioja valdybą iš anksto sudaryti fondą lietuvių jaunimo kongreso reikalams bei prašo Bendruomenės apylinkes ir pavienius asmenis skirti piniginių aukų minėtam fondui;

— taryba siūlo Amerikos lietuviams, kurie okupuotoje Lietuvoje turi mokslus einančių giminių, kviešti šiuos į JAV 1972 m. vasaros atostogų, kad šitaip jiems susidarytų galimybės pažinti lietuvių jaunimą Vakaruose, ypač per pasaulinį lietuvių jaunimo kongresą".

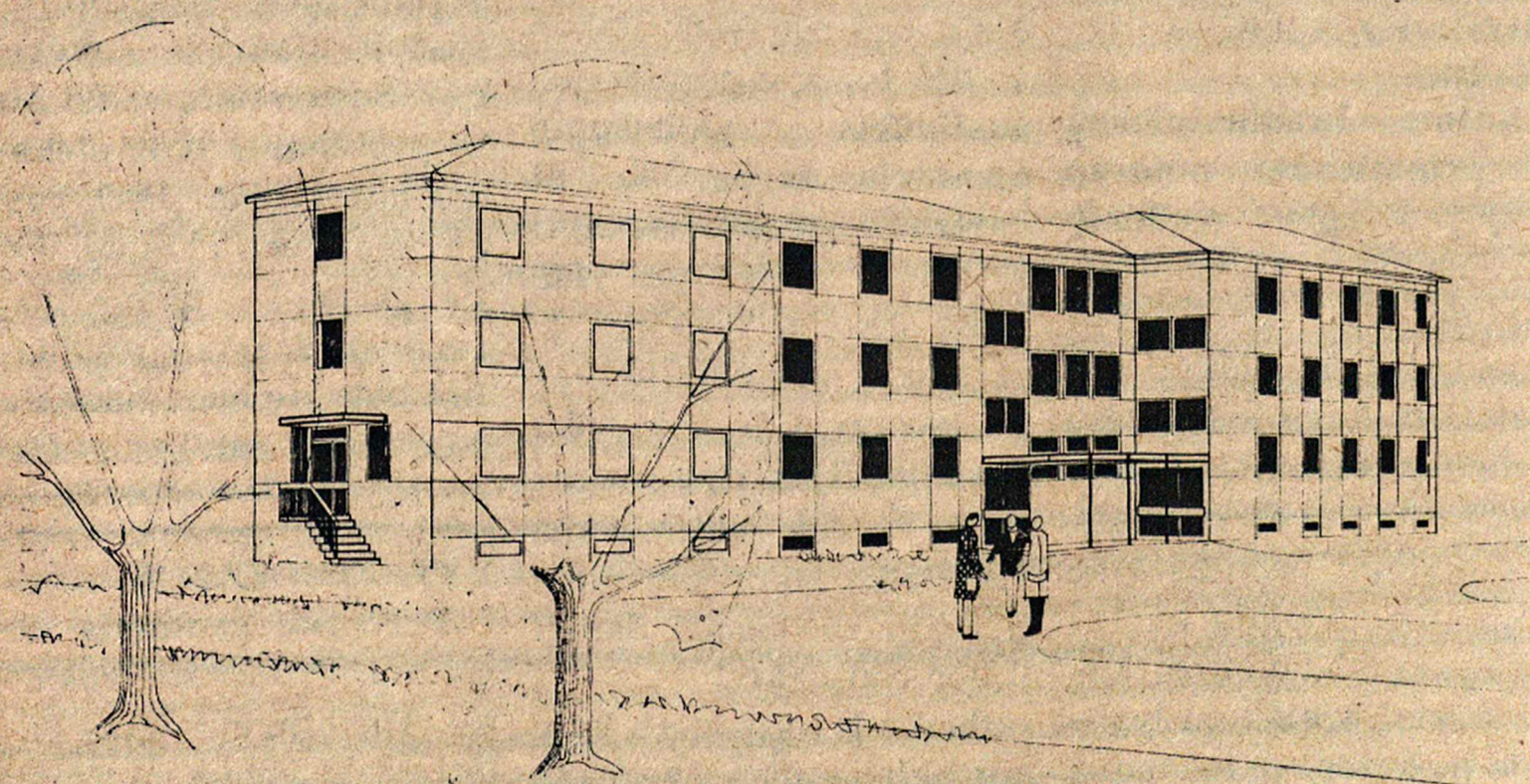
Antroji rezoliucija — dėl santykių su tėvyne. Jos turinys:

"Vokietijos LB taryba, tęsdama 1970 m. sesijos pradėtąjį svarstymą apie

lietuvių išeivių ir pabėgėlių santykius su tėvyne Lietuva, pastebi, kad 1970 m. yra atsiradę naujų aspektų. Išryškėjo pavergtųjų lietuvių pastangos išsilaisvinti, stengiantis pasiekti laisvąjį pasaulį ir žiaurūs bolševikų metodai tas pastangas nuslopinti, mėginusiems pabėgti taikant net mirties bausmę. Nors daugumai laisvojo pasaulio lietuvių visą laiką buvo aišku, kad laisvas bendradarbiavimas su okupuotos Lietuvos žmonėmis nėra įmanomas, iš mėginusių pasiekti laisvąjį pasaulį Simo Kudirkos, Vytauto Simokaičio šeimos ir M. Prialgauskaitės atvejų dar primygtinai paaikškėjo, kad laisvąjį pasaulį pasiekti ar su juo turėti kontaktą galima tik sovietinės valdžios kontrolėje.

Vokietijos LB Taryba protestuoja prieš okupuotoje Lietuvoje vykdomą priespaudą ir reikalauja laisvės bei žmogaus teisių gerbimo".

Trečiaja rezoliucija buvo išreikšta padėka Vokietijos federalinei vyriausybei už teikiamą

NAUJAI STATOMAS BENDRABUTIS

PANORAMA

TRIUŠMAS POSĖDYJE

Grupė jaunujų socialistų lygos narių 45 minutėm sutrukdė Kanados konstitucijos parlamentarinio komiteto posėdį Montrealyje. Demonstrantai šaukė ir teigė, kad komiteto posėdžiai tėra farsas.

Publika, kurios buvo apie 300, atsistojusi sugiedojo Kanados himną.

PABRANGS PAŠTAS

Paštų ministras Jean-Pierre Cote federaliniame parlamente pareiškė, kad Kanados paštas pakels pašto patarnavimų kainas. Paprasto laiško pristatymas nuo liepos 1 d. kainuos nebe 6 centus, bet 7 cent., o nuo 1972 m. sausio 1 d. — 8 cent.

Tokiu būdu tikimasi sumažinti pašto deficitą, kuris šiais metais siekia 130 milijonų dolerių. Tačiau ir kainų pakėlimas paliks apie 60 mil. dol. nuostolį.

Kainos laikraščiams ir spausdiniam nebus pakeliamos. Manoma, kad čia svarbų vaidmenį atliko ir tautinių mažumų spaudos atstovai, kurie prieš keletą savaičių federaliniams ministrams nurodė, kad blogas pašto patarnavimas ir aukštos

Bendruomenei paramą. Ketvirtąją rezoliucija VLB tarybos prezidiumas įgaliojimas atsišaukimu kreiptis į lietuviškąją visuomenę ir prašyti aukų statyti Vasario 16 gimn. bendrabutį.

Penktąją rezoliucija VLB valdybai siūloma tyrinėti galimybes Vydūno palaikys iš Detmoldo kapinių perkelti prie Vasario 16 gimnazijos esančių Huettenfeldo kapinės, stengtis gimnazijoje įrengti lietuviškų leidinių kioską ir pamėginti ruošti atostogas gimnazijos patalpose vyresnio amžiaus lietuviams.

Rezoliucijų komisiją sudarė V. Bartusevičius, kun. Br. Liubinas ir J. Lukošius,

kainos finansiškai žlugdo etninę spaudą, kurios išsilaikymą skatina dabartinė vyriausybė.

Atrodo, kad auolatiniai gausūs nusiskundimai dėl skandalingo etninės spaudos pristatymo palaipsniui susilauks atgarsio, nes bent kai kuriose apylinkėse pristatymas iš tiesų yra šiek tiek sunormalėjęs.

DĖL KANADOS KONSTITUCIJOS

Kanados baltų federacijos Montrealio skyrius įteikė memorandumą Kanados konstitucijos parlamentariniam komitetui. Memorandume yra pagrindžiami trys pasiūlymai.

Pirmiausia Montrealio baltiečiai siūlo sukurti savarankišką Kanados konstituciją, kuriai emociškai ištikimi būtų visi kanadiečiai, neatsižvelgiant į jų tautybę ar kilmę.

Be to, konstitucijoje turi būti įrašytos ne tik abiejų Kanadą sukūrusių tautų kalbinės ir kultūrinės teisės, bet ir visų kitų tautybių. Tokiu būdu būtų konstituciškai įteisinta "etninės mozaikos" politika, kurios dėka pastaraisiais metais taip

pagyvėjo Kanados kultūrinis gyvenimas.

Trečiuoju punktu siūloma pagrindinai persvarstyti kanadiečių priklausomybę britų karūnai. Memorandume nurodoma, kad baltiečiai gerai supranta ir nuoširdžiai gerbia sentimentus to trečdaliao Kanados gyventojų, kuris yra britų kilmės, bet mano, kad istorinė tradicija neturėtų

užslopinti dabartinių kanadiečių daugumos nuotaikų ir pažiūrų. Konkretiai siūloma priklausomybės britų karūnai klausimą spręsti referendumo keliu.

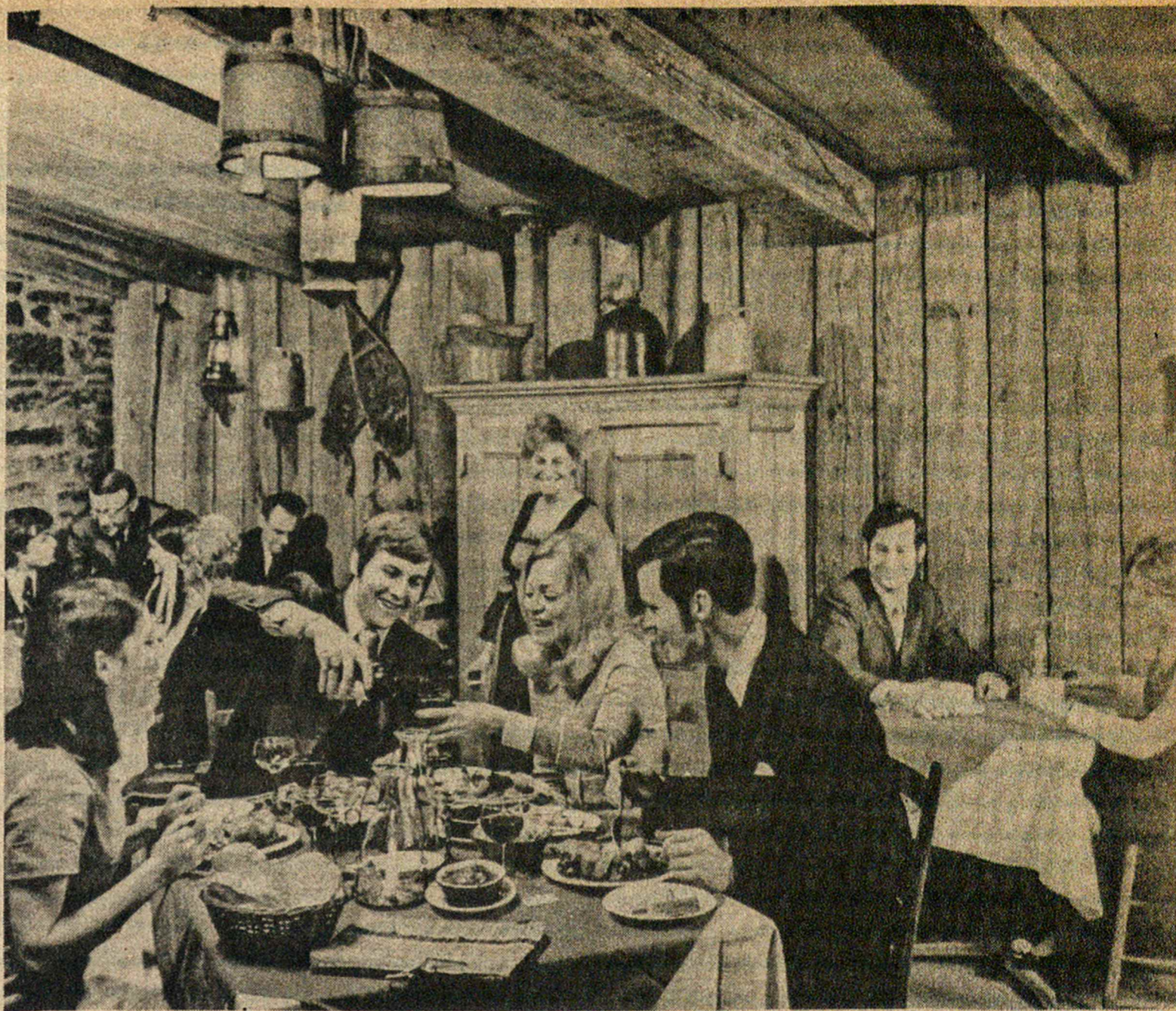
Memorandumą pasirašė P. E. Moldre, G. Sukse ir R. E. Maziliauskas. Pasitarimuose dėl memorandumo turinio lietuviams atstovavo V. Péteraitis ir Silvija Piečaitienė.

PRISIMINTAS J. PABRĖŽA

Lietuvos gamtininkai prisiminė Žemaičių ir Lietuvos botaniko, S. Daukanto amžininko, Jurgio

Pabrėžos gimimo 200 metų sukaktį. Doc. Č. Kudaba "Tiesoje" teigia, kad Pabrėža stengėsi gyventi ne pagal dvasininko, bet pagal gamtos tyrinėtojo pašaukimą. Jis buvęs ir liaudies gydytoju, farmakologu, per savo gyvenimą parašęs apie 50 gamtos mokslo ir kitų kūrinių. Kudaba priminė, kad katalikų Bažnyčia yra pastatiusi Kretingos kapinėse Pabrėžai puošnų paminklą. Pasiūlyta išleisti J. Pabrėžos raštų rinkinį.

• Rytų Vokietijoje neseniai išleista vytautės Žilinskaitės humoreskų knyga "Žydrasis jonvabalis".

KVEB EKO PRANCŪZI ŠKUMAS PASTEBIMAS IR KV EB EKI EČI U
JOIE DE VIVRE...

METINI S GINTARO KONCERTAS ĮVYKS GEGUŽĖS
15 D. MONTREALYJE.

KELEIVIS

NEKAM NEPATAIKAUDAMAS, TEISINGA ŽODĮ ŠKELBDAMAS, JAU EINA 66 METUS. JAME NEMAŽAI ŽINIŲ IR IŠ KANADOS GYVENIMO, KIEKVIENAME NUMERYJE YRA SENIAI PAGARŠĖJĘ MAIKIO SU TĖVU PASIKALBĖJIMAI. YRA GRAŽIŲ APSAKYMU, EILERAŠČIŲ. ADV. M.ŠVEIKAUSKIENĖ VEDA TEISINIŲ PATARIMU SKYRIŲ.

Metinė prenumerata tik \$ 7.00

KELEIVIO 1971 m. kalendorius \$1.50

636 EAST BROADWAY
SOUTH BOSTON, MASS. 02127

CFMB LIETUVIŠKA RADIO
PROGRAMA
RADIO 1410 MONTREAL

KIEKVIENĄ TREČIADIENĮ, 11 VAL. VAK.
PROGRAMOS VEDĖJAS

L. Stankevičius, 1053 Alabanel Cr., Duvernay, P.Q. TEL. 669-8834

IR GERAI, IR BLOGAI... nuomonės, laiskai, atgarsiai

RIBOTUMAI

Montrealio (Amerikos Paryžiaus) išminčius kaip jūsų savaitraštyje parašo. Ar jo reiškiamos mintys yra taip naujos, kaip iš paviršiaus atrodo, tai jau kita byla.

NL 1971.IV.7 ("Lietuvybė XXI amžiuje") jis parašė: "Romantizmas užleis vietą atominiam amžiui".

Mano supratimu, atominis amžius yra tam tikra kultūros istorijos fazė. Romantizmo prigimtis kitokia. Romantizmas kaitaliojasi su "klasicizmu" arba "realizmu" bet kurioje kultūros eroje.

Atominiams amžius atelna su jaunuolių narkotikais ir kitokiomis perversijomis. Esu matęs jaunuolių, kurie didžiuojasi, kad moka garbinti "šėtoniuką". Ar šitokio atominio "klasicizmo" laukia Montrealio išminčius?

Ten pat jis rašo:

"Su partizaninio judėjimo žlugimu užsivertė mūsų tautinio romantizmo laipas".

Artai ne pasityčiojimas iš vyskupo Borisevičiaus, klebono Navicko, lingvistoto Kazlausko ir daugybės kitų nukankintų tiesos tarnų? Kur matėte tautos rezistenciją be romantizmo? Prūsų ir jotvingių romantizmas negalėjo išnykti, kol paskutinis šių antžmogų diegas nebuvo sunaikintas.

NL 1971.III.31 tas pats autorius ("Kas yra tauta") parašė: "Skirtingumas (tautine prasme) reiškia ribotumą".

Šiuo pasiremdamas, jis įtaigoja, kad nemokėjimas tėvų kalbos asmenybei nekentia.

Kas gėdinasi gerai valdomos tėvų kalbos, tą mūsų patriarčas Vydūnas

yra pavadinęs ne sau žmogumi.

Idant būčiau "neribotas žmoniškumo prasme, pagal Montrealio išminčiaus įtaigojimus, turiu pripažinti, kad buvo ir yra "riboti" šie tautiečiai:

1. XVI šimtm. kan. M. Daukša, kuris ragino lietuvius melstis lietuviškai. 2. XX šimtm. kan. Prapuolenis, parašęs apie lenkų apaštalavimą Lietuvoje. 3. Chicagos katalikai, kurie dabar kovoja už lietuvių teises šv. Kazimiero kapinėse. 4. Montrealio savaitinukas, kuris tebedrįsta vadintis Nepriklausoma Lietuva.

Tai, štai, kokią išmintį pasisėmiau iš Montrealio galvočiaus.

Jonas Kaunas

NUOŠIRDUMAS AR AROGANCIA?

Praėjusios savaitės "N. Lietuvos" laikraštyje (nr. 1242) "Ir gerai, ir blogai" skyriuje M. Leknickienė išskėlė ne eilinės reikšmės klausimą. Būtent, kodėl ir kieno įsakymu yra panaikintas laikraščio prasmingas "Už išlaisvinimą Lietuvos, už ištikimybę Kanadai" šūkis. Ji labai nuoširdžiai reiškia dėl to susirūpinimą ir prašo šūkį laikraštini sugražinti.

Į šitą M. Leknickienės pareiškimą ir prašymą laikraščio redakcija savo prieraše, užuot paprastai ir nuoširdžiai atsakyti išskeltą klausimą, darone esminius aiškinimus, vietomis net su pašaipais (parėdytų, skaityti mokan-

čiam) išsireiškimais, bet tiesioginiai klausimai neat-sako.

Tautiečiai, kurie anuo laiku laikraštį steigė, juk Lietuvai laisvės ir Kanadai ištikimybės troško ir tą šūkį, kaip savo siekimų kelrodį, pasirinko. Toks tai buvo lietuvių sielos balsas ir Kanados valdžiai visai nereikėjo jo formuoti, o pamačius devizą jį, matyti, rado jį vertą būti leidžiamu. Nemanau, kad šiandieną tautiečio Lietuvos laisvės ir Kanadai ištikimybės troškimai jau būtų pasikeitę ar bent kiek sužaloti.

Tatnetik M. Leknickienei, bet, manau, kiekvienam lietuviui, skaitančiam NL šitas laikraščio devizo išmetimas yra keistas ir tam priežastys nesuprataramos. Gal kartais, kaip redakcija vadina, "dviaukštis šūkis" apsunkina technišką laikraščio spausdinimą? Neatrodytų. O gal laikraščio leidėjai - Spaudos bendrovė - ankstyvesnį principinį laikraščio siekimą pakeitė ir rado, kad jis jau yra atgyventas ir nereikšmingas. Bet vargu toks laikraščio leidėjų nusistatymo pakeitimas galėtų būti įtikėtinas.

Vienok, ar nebūtų geriau, jeigu M. Leknickienės išskeltas klausimas su mažesne arogancija, bet su didesniu nuoširdumu redakcijos būtų paaiškintas. Kai laikraščio esminiai principai pradeda pailiotis ir redakcijos prierašuose atsispindi skaitytojų užgauliojimai, vargu ar tai yra laikraščio naujai.

V. Kudžma
Prierašas: Nei leidėjai, nei redakcija minėtuose šūkiuose išreikštų siekių nėra atsisakiusi. Red.

PAREIŠKIMAS

Įvairiems pašaliečiams įtaigojant, Moksleivių Ateitininkų sąjungos valdyba pradėjo cenzūruoti "Ateities" žurnalą.

Kadangi su tokia cenzūra negaliu sutikti, nuo š. m. balandžio 21 d. iš Vyriausiojo "Ateities" žurnalo redaktoriaus pareigų pasitraukiau. Nuo šios datos už betkokią nuomonę, išreikštą "Ateities" žurnale, nebesu atsakingas.

Asmenis, suinteresuotus tolimesniais "Ateities" žurnalo reikalais, prašau į mane nesikreipti, bet susisiekti su asmenimis, atsakingais už būsimą "Ateities" žurnalo tvarkymą.

Jonas Šoliūnas
Buvęs "Ateities" žurnalo vyriausiasis redaktorius.

170 PARDUOTUVIŲ

Vilniuje, kaip kovo 25 d. paskelbė "Tiesa", dabar veikia 170 maisto produktų parduotuvių.

FILMAS APIE MONTE

Lietuvoje rengiamame filme "Herkus Montė", kaip pareiškė režisierius A. Grikevičius, pagrindinė tema - "prūsų tautos ir Montės asmenybės tragedija". Scenarijaus autorius rašytojas Saulius Šaltenis naudojami kryžiuočių metraštininko Petro Dusburgo kronikomis. Montės vaidmenybus Vilniaus dramos teatro aktorius Antanas Šurna, jo žmonos Kotrynos - estų artistė Lio. Daug filmo scenų numatyta filmuoti Lenkijoje, netoli buv. Marienburgo miesto. Premjera numatyta 1972 m. pavasary.

JUOZAS GRAŽYS

KAILIU SIUVĖJAS

- Siuvu ir parduodu
- Taisau ir remodeliuoju
- Vasaros laike saugojimas (Storage)

6396 Bannantyne Ave. Verdun, Montreal. Tel. 767-6183

Universal Cleaners & Tailors

B. KIRSTUKAS

239 FOURTH AVENUE
(at Wellington St.)
Tel. 769-2941

Valau ir taisau vyriškus ir moteriškus drabužius. Siuvu naujus, pagal užsakymus, vyriškus paltus, kostiumus ir kelnes. Aukštos kokybės medžiagos.

W. Lapenat

GENERAL CONSTRUCTION REG'D.

89 Orchard Street, LaSalle, P.Q. Tel. 366-6237

Įvairi industrinė, komercinė ir rezidencinė statyba. Duodame įvairius patarimus, įkainavimus, be jokio atlyginimo. Darbas atliekamas sąžiningai ir prieinama kaina.

Windsor DRY CLEANER & DYERS CO. LTD.

1205 Church Ave. Verdun, P.Q. Tel. 768-6679.

Valome visokius drabužius, langų užuolaidas, lovų užtiesalus, anklodes, karpetus, sopkas ir visa kita namų apyvoką. Windsor yra moderni valykla, turinti 25 metų patirtį šiame darbe. Turinti įrengtą moderniškiausią drabužių apsaugą (storage) ir greitą aptarnavimą.

Savininkai: A. Keršys, P. Petrulevičius, P. Keršulis, A. Greibus

LASALLE AUTOMOBILE INC.

BRONX PARK GARAGE

7635, boul. LASALLE

366-7818

Tel. 365-3364

- DEMON
- DART
- CORONET
- CHARGER
- DODGE
- CHRYSLER
- CAMION DODGE

LAURENT DAIGNEAULT
Président

- išorės taisymas
 - dažymas
 - ratų derinimas
 - kiti remontai
- De La Verendrye Blvd.
LASALLE, QUÉBEC

Neprik. Lietuvos generolai su prez. A. Smetona 1939 m.

VIENA

UPĖ

DVIEM

VARDAIS

Perbėgusi Vakarų Žemaičių ir Baltijos pakrantės lygumą, pakeliui, staigiais vingiais aplenkusi kliūtis, Klaipėdoje į Kuršių marių sąsiaurį įsilieja Danė — Akmena. Ši upė kartu su intakais surenka vandenį beveik 600 kvadratinį kilometrų plote. Iš dešinės pusės į ją įteka Ažuolupis, Šlaveita, Juodupis. Tenžė. Dūmės ir tiek pat antros eilės intakų, o iš kairės pusės — Varupis, Vinkšupis, Vaineikupis, Sukupis, Skroblupis, Pilsupis, Zemupis, Dupultis, Jaurykla, Degalas, Babrūnė, Bonė, Eketis, Ringelis ir 19 antros eilės intakų. Būdinga, kad dešinieji intakai eina beveik lygiagrečiai pagrindinei upei, o kairieji įteka vos ne statmenai. Toks baseinas specialistų vadinamas asimetriniu.

Intakai taip pasiskirstę todėl, kad Danė — Akmena, tekėdama Žemaičių aukštumos vakinės pašlaitės papėde, surenka kritulių vandenį, kurie pakalnėn prasigrauzė statmenai į pagrindinę upę ir sudarė gana tankų upelių tinklą. Dešiniojos Danės-Akmenos pusės žemės paviršius leidžiasi Baltijos jūros link, todėl ir vandenys krypto tolyn nuo pagrindinės upės. Dėl šių priežasčių Danės-Akmenos dešinės pusės intakų mažai.

Kai kurie specialistai mano, kad Danė-Akmena yra nesena upė, nes akmenuotas jos aukštumas mažai įsigrauzė į klonį. Tuo tarpu jos intako — Tenžės vaga kur kas gilesnė ir ja, matyt, tekėta dar ledyninio vandens.

Kodėl upė turi du vardus? Nuo istakų iki Bajorų [Kretingos pietinio priemiesčio] — vadinama Akmena, o nuo Bajorų iki žiočių — Danės vardu. Visai natūralu, kad jos aukštumas gavo Akmenos vardą, nes čia upės teka erozinio slėniu, gausiu riedlingų rėvų, ir vagoje kūpsio daugybė akmenų. „Dangė“ tai vokiška vardo forma, bet labai paplitusi gvyoje kalboje ir daugelyje rašytinių šaltinių. Senojoje vokiečių kalboje raidė „g“ buvo tariama kaip „j“, todėl ir upės vardas buvo rašomas „Dangė“, tačiau tardavosi „Danje“, bet žmonės, nepaisydami tos taisyklės, skaitydavo paraidžiu. Šiandieniniai kalbų specialistai siūlo ją vadinti „Dane“ arba „Danija“.

Danė-Akmena savo 64,5 kilometro kelionę pradeda Salantų apylinkėse, pelkėtame Grušlaukės miške, prie Mažųjų Zalinių kaimo. Vaga nuo versmių iki Akmenalės kaimo sureguliuota ir sausų metu dažnai išdžiūsta. Prasiskverbęs per miško paunksmę, upelis teka tiesiai į pietus, o čiurlendamas per Akmenalės kaimo laukus, jau priima į bendrą kelionę iš kairės pusės Vinkšupį ir iš dešinės — Ažuolupį. Praplėtusios upės vandenys atsimuša į krantą ir pasuka į vakarus, o paskui, prasiskverbęs pro Vaineikius, skuba tolyn, kai susitinka su dešiniuoju intaku Šlaveita. Čia, tekėdama plačiu stačiakrančiu, vietomis net nuslinkusiais krantais slėniu, Akmena greitai suvinguoja ir tartum įlenda į Naujokų-Šlaveitų mišką. Nuo santakos su Šlaveita, Akmena pasuka beveik tiesiai į pietus ir, išlindusi per Darbėnų-Kalupėnų kelio patiltę, sku-

ba Kretingos link. Čia upės slėnis siauras, tačiau statoki slaitai. Ji tartum gvyvačiukė nuvinguoja Genčių kaimo laukais, palikdama užpakaly gražius pušiasalius. Vėl už kiekio kilometro padaro staigią kilpą ir ties Tubausiais įsispraudžia į stačiaslaidius krantus. Taip Akmena pričiurlena iki Kurmaičių kaimo. Čia į upę įteka Pilsupio upelis, kurio santakoje yra išlikęs garsus Kurmaičių piliakalnis, o tarp Akmenos upės ir Kretingos-Darbėnų kelio yra I tūkstantmečio prieš mūsų erą vidurio ir mūsų eros pirmųjų amžių senkapiai. Archeologai apliko, kad čia mirusieji buvo deginami ir laidojami urnose. Be to, Kurmaičiai gali didžiulis architektūrinis požūriu vertinga sodyba, įkuria XIX amžiaus pradžioje, ir svirnu, pastatytu 1797 metais. Šis kompleksas laikomas architektūrinis paminklu ir saugomas valstybės.

Akmena, atsiveikinus su istoriniais Kurmaičiais, atvinguoja į seną žemaičių gyvenvietę — Kretingą.

Kretingos praeitis siekia net XI amžių. Ten, kur į Akmenę įteka Dupulties upelis, dešiniajame jos krante yra kapinynas. Čia irgi randama XI—XII amžių degintinių kapų. Be to, Kretingosodžio kaimo laukuose yra piliakalnio liekanos. Mokslininkai mano, kad ten yra stovėjusi Kretingos pilis, kuri 1263 metais Livonijos ordino plėšikų buvo sudeginta ir daugiau nebeatstatyta.

Nuo 1572 metų Kretinga priklausė Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės politikams veikėjams Chodkevičiams. Jų valdymo metais Kretinga buvo vadinama Karolštatu, nuo Karolio Chodkevičiaus vardo. 1607 metais miestui buvo suteiktos Magdeburgo teisės ir duotas herbas, vaizduojantis išdidžiai stovintį liūtą.

Vėliau Kretingos šeiminkai buvo Sapiegos, Masalskiai, Potockiai, Zubovai ir pagaliau — Tiskevičiai.

Miesto šiaurinėje dalyje yra taisyklingai išplanuotas parkas, įkurtas XVIII amžiaus antroje pusėje. Parke tyvuliuoja trys tvenkiniai, per kuriuos teka Dupulties upelis su užtvanka, reguliuojančia tvenkiniuose vandens lygį. Prie tvenkinio stovi buvę dvaro rūmai, dabar Žemės ūkio technikumai. Vertingas architektūrinis požūriu yra XIX amžiaus pabaigoje statytas vandens malūnas, esantis Dupulties upelio žemupyje.

Vienas caro valdininkas, XIX amžiaus pabaigoje lankęsis Kretingoje, labai gerai įvertino parką ir rūmus. Savo prisiminimuose jis rašė, kad parkas labai gražus, išpuoštas rožėmis ir karpomų krūmų alėjomis, vėsiomis liepų tuneliais. Čia taip pat buvo oranžerija, įrengta pietinėje pusapvalėje rūmų dalyje.

Kretingoje yra XVII amžiaus bažnyčia ir buvę vienuolyno rūmai, kurie laikomi vietinės reikšmės architektūrinis paminklu.

Kretingos kapinėse palaidotas XIX amžiaus pirmoje pusėje gyvenęs botanikas J. Pabrėža.

Kretingoje Akmena, padariusi vingį, iš-

bėga į 400—500 metrų pločio senslėnį. Čia vagos plotis siekia 7—10 metrų. Pakrantėje šlama tuopos ir žilvičių kerai. Prie Bajorų prasideda skardingi upės krantai. Šlaitai pasiekia 10 metrų aukštį, vietomis net nuslinkę. Upės vaga labai vingiuota, daro daug kilpų. Nuo čia upė jau vadinama Danės vardu.

Bajoruose, buvusios muitinės pastate, buržuaziniams metais buvo įrengtas kalėjimas politiniams kaliniams.

Zemiau Bajorų Danė daro staigų posūkį į rytus ir, labai vingiuodama, pasuka prie Kretingalės.

Kretingalė — senas kaimas. Jis minimas rašytiniuose šaltiniuose jau XIV amžiuje, tačiau žmonių šiose apylinkėse gyventa dar seniau — I tūkstantmetyje prieš mūsų erą. To fakto liudininkas — tai šio amžiaus pradžioje rastas pailgas iš akmenų padarytas kapas su žmogaus kaulais.

Nuo Kretingalės krantai daro dar statnesni ir daugelyje vietų griūna. Prie Eketies upelio yra nuoslankos, labai įdomios žemės paviršiaus sandaros tyrinėtojams. Nuo čia iki pat Klaipėdos Danės krantai labai gražūs. Prie Purmalės upelio yra garsi Purmalų atodanga. Jau seniai čia buvo pastebėtos į smėlį įsiterpusios kietos durpės. 1869 metais tas durpes aprašinėjo G. Berentas, o 1910 metais H. Vichorfas bandė numatyti jų amžių. Manoma, kad jos turi apie 400 tūkstančių metų. Be to, Danės žemupyje ties Kretingos—Palangos kryžkele yra dar viena aukšta atodanga. Čia taip pat po rausvo priemolio sluoksnio juoduoja suskeldėjusi durpė, geologų vadinama kvarterine anglimi. Tai labai vertingi gyvi geologiniai paminklai.

Žemupyje Danės vaga praplėtėja iki 40 metrų. Jei upės gylis iki Eketies žiočių yra tik apie 2 metrus, tai žemiau nuo čia jau siekia 3—5 metrus. Prieš antrąjį pasaulinį karą, kada Klaipėdoje per Danę buvo judami tiltai, upe iki Tauralaukio plaukiojo 200 tonų laivai, o iki Megalių kaimo — 50 tonų.

Netoli Klaipėdos, kairiame Danės krante, yra Tauralaukio kaimas. Kadaiše čia buvo dvaras, todėl, kaip paprastai apie dvarus, žmonėse yra užsilikusių įdomių pasakojimų. Sakoma, kad pirmasis šio dvaro savininkas yra buvęs kryžiuočių kareivis Klausas Turlakas. Jis mėgęs lošti kortomis. Vienas žv. Jono naktį Turlakas lošęs su velniu ant akmenų, kuris gulėjęs Danės krante, po plačiašakiu ažuolu. Turlakas velnią aplošęs. Iš pykčio nelabasis kirtęs kumščiu į akmenį, kad net žiežirbos pasipylę. Taip akmenyje atsiradusi duobelė, panaši į rankų pirštų atspaudą. Žinomas Lietuvos archeologas P. Tarasenka šį akmenį yra įtraukęs į Lietuvos istorinių akmenų sąrašą ir laikė jį senovės lietuvių kulto paminklu.

Dešinėje Danės pusėje prie Palangos plento yra nedidelis dekoratyvinių medžių gojelis — „Karalienės daržas“. Čia buvo įrengtas parkas, skirtas 1802 metais birž-

lio 10 dieną įvykusiame Prūsijos karaliaus Fridricho Vilhelmo III su Rusijos caru Aleksandru I susitikimui pažymėti. Šis parkas dabar apleistas, tačiau, jį sutvarkius, galėtų būti gera poilsio vieta klaipėdiečiams.

Bene gražiausios ir romantiškosios Danės pakrantės Tauralaukio ruože. Danė vingiuodama prasiskverbia pro tarpukalves, čia išnyra, čia vėl pasislepia žilvičių ir pakrantės krūmų šešėliuose, o žalios lankos vilioja akį. Net ir Prūsijos karalius Fridrichas Vilhelmas III, gyvendamas Klaipėdoje [Prūsiją užkariavus Napoleonui], čia mėgdavo lankytis su savo žmona Luiza.

Nuo Tauralaukio Danė nuteka kiek į pietryčius, o paskui pasuka į Klaipėdą ir įsilieja į Kuršių marias.

Nuo senų laikų Danės žiotyse stovėjo mažai baltų gyvenvietė Klaipėda [Caloypeda]. XIII amžiaus viduryje Livonijos ordinas labai nusiaubė šį kraštą, Danės žiotyse pastatė pilį ir pavadino ją Memelburgu. Dar ir šiandieną yra žymės Klaipėdos pilies, tačiau ji yra nebe Livonijos ordino statinys, o XVIII amžiaus citadelė gintis nuo švedų. Čia buvo supilti pylimai, iškasti kanalai. Viename tų kanalų, išlikusių iki šių dienų, yra įrengtas tvenkinys sporto reikalingams.

Šiandieną Danės vandenys Klaipėdoje teka dirbtine vaga. Tikroji vaga XVIII amžiaus pabaigoje buvo užpilta ir jos vietoje atsirado Didžioji Vandens gatvė.

Tiltų statyba Danės žemupyje turi senas tradicijas. Dar XIII amžiuje Klaipėdą užėmus Livonijos ordinui, buvo išleistas pilies įsakas, leidžiantis statyti per Danę tiltus, tik su sąlyga, kad jie netrukdytų upe laivybos.

XIX amžiuje čia jau stovėjo gana modernūs tiltai. Dabartinę Montės gatvę jungė pakeliamas, o prie pačios priekplaukos — sukamas tiltas. Pirmasis tiltas iki antrojo pasaulinio karo buvo vadinamas Fridricho Karolio vardu. Šiuo pavadinimu buvo siekiama įamžinti Fridricho Karolio apsilankymą Klaipėdoje 1854 metais.

Danės-Akmenos aukštupio ir žiočių aukščio skirtumai nedideli — apie 57 metrų, todėl ir vandens greitis mažas — 10—20 centimetrų per sekundę. Senoviniai, primityvūs hidrotechniniai įrenginiai išnyko. Jei iki antrojo pasaulinio karo buvo 6 vandens malūnai (ties Vaineikiiais, Genčiais, Pajuodupiais, Kurmalčiais, Kretinga, Penkininkais), tai iki šių dienų beliko tik du: Kretingos ir Penkininkų. Be to, prie Danės-Akmenos yra Tubausių ir Kretingos vandens matavimo punktai.

Danės-Akmenos pakrantes nuo seno mėgo žmonės. Dar prieš mūsų erą čia jau gyventa žmonių. Vėliau prie Danės-Akmenos kūrėsi didesnės gyvenvietės, kurios išliko iki šių dienų ir turi tendenciją plėstis.

ALOYZAS SAMAS

(Mūsų gamta)

PRIĖMIMO CENTRAS

Ontario vyriausybė Toronto aerodrome įrengė priėmimo centrą atvykstantiems imigrantams. Ateiviai centre bus sutinkami įvairiomis kalbomis kalbančių pareigūnų, kurie imigrantams įteiks daug informacinės medžiagos.

ESPERANTO KURSAI

Klaipėdoje veikia kursai paruošti esperanto kalbos

specialistams. Kovo 74 Klaipėdos merginos ir vaikinai gavo tokių kursų baigimo liudijimus. Okup. Lietuvos jaunimas esperanto, tarptautine kalba, ypatingai domisi.

J. PAUKŠTELIO KNYGA

Vilniuje išleista rašytojo Juozo Paukštelio knyga "Apylnai kvepėjo" — tiražas 15 000 egz. Sudėti apsakymai nuo pačių pirmųjų rašytų 1922 m.

ŠOKIŲ SEMINARAS

Šiais metais Kretingoje ir Vilniuje kviečiamas seminaras apie Vidurio Europos tautų šokius. Apie juos kalbės čekų mokslininkas F. Bonuš.

ŽUVO 86 BĖGLIAI

Vak. Vokietijoje paskelbta: per 10 pastarųjų metų žuvo 86 gyventojai, siekė pasitraukti iš Rytų Vokie-

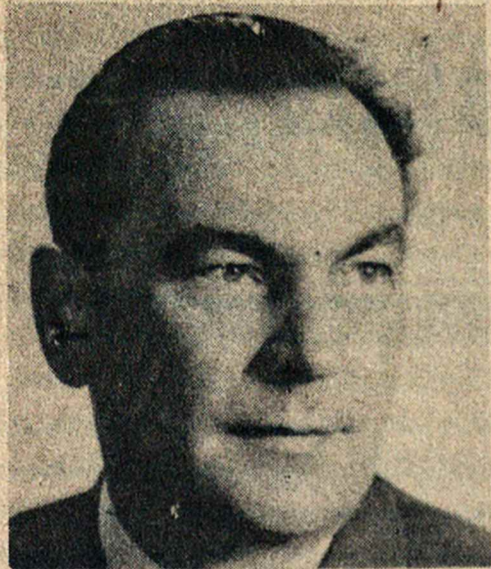
tijos į Vakarų Vokietiją. Vokiečių pasienio policijos duomenimis, Rytų Vokietijos įstaigos išilgai sienos su Vakarų Vokietija yra įrengusios 2 milijonus minų, 424 stebėjimo bokštus, o spygliuotų vielų ilgis siekia net 52 500 mylių.

KNYGA APIE NERINGĄ

Lietuvoje išleista geografijos mokslų daktaro Vytauto Gudelio knyga-albumas "Kuršių Nerija". Įžangoj pateikta žinių apie Kuršių Nerijos gamtinę, geografinę padėtį.

SKUBIAI PARDUODAMAS AUTOMOBILIS 1968 Mercury Montego, 8 cil., 4 durų, 50,000 mylių garantija — \$ 1,200. Tel. 365-0224.

KITA PUSĖ

VYTAUTAS SVILAS

Vokietijos Lietuvių Bendruomenės taryba neseniai priėmė rezoliuciją, kurioje, šalia Vakaruosna prasiskverbti bandžusių Simo Kudirkos ir Vytauto Simokaičio pavardžių, minima dar viena — mažiau žinoma. Tai Marija Prialgauskaitė, buvusi Vilniaus universiteto gamtos fakulteto laborantė, kuri iš tarnybos buvo pašalinta po to, kai susižiedavo, norėjo ištekėti ir apsigyventi Vakarų Vokietijoje su Vytautu Svilu, kuris praeitą vasarą buvo prievarta ištremtas iš Sovietų Sąjungos ir "Tiesoje" apšauktas "Balfo emisaru" (plg. NL, 1970.X.7 ir 1970.XI.18).

Sovietų saugumo pareigūnas ir tarybinis žurnalistas Vytautas Miniotas keliais atvejais rašė "Tiesoje" apie Vytautą Svilą ir Mariją Prialgauskaitę, juos pristatydamas maždaug velnio išperomis. Sovietinę žurnalistiką ir ypač Vytauto Minioto rašinių pobūdį pažįstantiems buvo akivaizdu, kad minėtieji "Tiesos" straipsniai labai rūpestingai sumaišė faktus su vaizduote ir priėjo maždaug fantastiškų išvadų.

"Nepr. Lietuvoje" pradedame spausdinti ilgesnį rašinį, kurio autorius yra anų praeitos vasaros įvykių pagrindinis "kaltininkas" — Vytautas Svilas. Tas rašinys skaitytojams bus įdomus ne vien tik dėl to, kad jis vaizduoja kitą — tikroviškesnę — anų įvykių pusę, bet ir todėl, kad jame vieno asmens išgyvenimais pavaizduojama, kokį didelį ir, žinoma, neigiamą vaidmenį sovie-

tiniame gyvenime ir Lietuvoje tebevaidina slaptoji policija — KGB.

1925 m. Panevėžyje gimusio Vytauto Svilo tėvas Kazys Svilas nepriklausomoje Lietuvoje buvo policijos departamento direktoriumi. Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą, Kazys Svilas 1940 m. liepos 10 d. buvo suimtas ir 1943 m. rugpiučio 9 d. Maskvoje sušaudytas.

Penkiolikos metų amžiaus gimnazistas Vytautas Svilas 1940 m. spalio 29 d. taip pat buvo suimtas ir kalintas Kauno sunkiųjų darbų kalėjime, Mickevičiaus gatvėje Nr. 9. Vytauto Svilo motina buvo vokiečių kilmės ir 1941 m. repatriavo į Vokietiją. Pagal Hitlerio-Stalino anuometinį susitarimą, ir Vytautui Svilui buvo pripažintos repatrianto teisės, ir jis iš kalėjimo 1941 m. kovo mėnesį buvo išvežtas į Vokietiją. Iš tiesų tai buvo pasikeitimas politiniais kalininiais, nes vokiečiai už išleistus įkalintus repatriantus į Sovietų Sąjungą iš savo kalėjimų gražino tam tikrą komunistų skaičių.

Vokietijoje Vytautas Svilas mokėsi gimnazijoje, o 1944 m. buvo paimtas kariuomenėn. Tų pačių metų gruodžio mėn. jis parašytu buvo nuleistas Lietuvoje, kur buvo Kazlų Rudos, Birbiliškės ir Tauragės miškuose. 1945 m. birželio 22 d. jis sovietų buvo suimtas. Šiaulių karinis tribunolas (trejukė) jį Šilutės kalėjime nuteisė 15 metų katorginio darbo ir 5 metų pilietinių teisių atėmimu. Bausmę Vytautas Svilas atliko Vorkutos stovyklo-

VYT. SVILAS VORKUTOJE

LIETUVIAI KALINIAI VORKUTOJE 1955 METAIS

se — anglių kasykloje Nr. 7 ir Nr. 1. Pritaikius postalinis amnestijos įstatymus, Vytautas Svilas iš Vorkutos buvo paleistas 1956 m. rugsėjo 26 d.

1956 m. gruodžio mėn. grįžo į Lietuvą, bet milicijos nebuvo registruojamas Kaune. Tad apsigy-

veno Marijampolėje (dabar vadinamoje Kapsuku) ir pradėjo tarnauti vandens projektavimo institute Kaune, kur dirbo vyresniojo inžinieriaus etate. 1965 m. iš instituto atleistas, Vytautas Svilas meistrų dirbo Vilkaviškio melioracinės statybos valdyboje.

Dar Vorkutos stovykloje pradėjo rūpintis repatriuoti į Vakarų Vokietiją. Pirmąsias anketas tuo reikalu užpildė lageryje 1954 m. Leidimą repatriuoti į Vokietiją Vytautas Svilas gavo 1966 m. gruodžio mėn. Nuo 1968 m. jis yra Vasario 16 gimnazijos mokytoju.

33 dienos anapus

Praeitą vasarą turėjau galimybę 33 dienas praleisti Tarybų Sąjungoje ir Lietuvoje. Keliavau automobiliu iš Vakarų Vokietijos per Čekoslovakiją ir Lenkiją, pagal iš anksto numatytą maršrutą, kurį buvau užsakęs per Vakarų Vokietijos turistų biurą Osttourist. Buvau numatęs praleisti 36 dienas Tarybų Sąjungoje Lietuvoje, bet po 33 dienų buvau prievarta išsiųstas iš Tarybų Sąjungos teritorijos.

KGB SAUVALĖ

Čia noriu aprašyti savo kelionių išpūdžius, kuriuos patyriau būdamas Tarybų Sąjungoje ir ypač tuos, kuriuos patyriau Lietuvos sostinėje Vilniuje. Nerandu reikalo kritikuoti Tarybų Sąjungos politikos. Pagrindinis šio straipsnio tikslas yra demaskuoti Vilniuje ir visoje Lietuvoje siaučiančią sauvalę.

Jau praėjo 17 metų nuo to laiko, kai NKVD ir NKGB viršininkas Lavrentij Pavlovič Berija

buvo sušaudytas kaip "Amerikos imperialistų agentas". Jo sėkla pasėta Lietuvos teritorijoje, dar iki šios dienos duoda savo daigus. Lietuvos gyventojai vis dar terorizuojami tais garsiais berijiniais metodais. Jau praėjo 14 metų nuo XX komunistų partijos suvažiavimo Maskvoje, kuriame buvo pasmerktas Stalino kultas. Praėjo jau 9 metai, kai Maskvoje buvo susirinkę XXII komunistų partijos suvažiavimo delegatai. Tačiau Lietuvos teritorijoje tie partijos suvažiavimai nedavė jokių rezultatų.

Iš visų 15 Tarybų Sąjungos respublikų, turėtų būt, tik Lietuvoje liko tie patys berijiniai darbuotojai savo postuose. Visose kitose respublikose jie jau seniai yra pašalinti, nuimti nuo vadovaujančių postų, kiti net represuoti. Tačiau Lietuvos vadovai nerado reikalo vykdyti anų suvažiavimų nutarimų...

Šiame straipsnyje nenoriu per daug kritikuoti nė Vytauto Minioto. Juk

M. PRIALGAUSKAITĖ

nepaslaptis, kad Stalino-Berijos ideologijos pasekėjai Pekinge stengiasi įvairiais būdais prasišverbti į Vakarų Europą ir suduoti ateity mirtiną smūgį Tarybų Sąjungai ne tik iš rytų, bet ir iš vakarų.

Iki šiol Mao Tse-tungo pasekėjai buvo radę atramą Albanijoje. Šiais metais jie jau išsirengė bazes ir Afrikoje, Tanzanijos respublikoje. Paskutiniu laiku ta ideologija jau pasireiškia ir Vakarų Europoje. Daug demonstracijų su Mao Tse-tungo

ir Stalino plakatais vyksta Berlyne, Frankfurte, Paryžiuje ir kitur. Stalino-Berijos pasekėjai rado atramą ir pačioje Tarybų Sąjungoje, net Lietuvos teritorijoje... Keista, kad Maskva tai toleruoja. Juk paskutinio dešimtmečio komunistų suvažiavimai Maskvoje akivaizdžiai pasmerkė Beriją ir jo taikytus metodus...

SANTUOKOS ĮSTATYMAI

Šiais metais važiuodamas į Lietuvą turėjau tik vieną tikslą — susituokti. 1970 m. liepos 30 d. padaviau pareiškimus civilinės metrikacijos skyriui, esančiam Vilniaus mieste, Komjaunimo gatvėje Nr. 8, santuokai sudaryti su Marija Prialgauskaite, gyv. Vilniuje, Garelio gatvėje, 15-28. Po mėnesio laiko, t. y., rugpiūčio 30 d., norėjau galutinai santuoką užregistruoti.

"Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos santuokos ir šeimos kodekso" straipsnis Nr. 13 skamba taip: "Santuoka sudaroma, praėjus vienam mėnesiui po to, kai norintieji tuoktis paduoda valstybiniam metrikacijos organui pareiškimą". Kadangi aš esu Vokietijos Federalinės Respublikos pilietis, tai pacituosiu dar aukščiau minėto kodekso straipsnį Nr. 209: "Tarybinių piliečių santuokos su užsieniečiais, taip pat užsieniečių tarpusavio santuokos Lietuvos Tarybų Socialistinėje Respublikoje sudaromos bendrais pagrindais".

Taip skamba įstatymas, kurį 1969 m. liepos

LIETUVOS TARYBŲ SOCIALISTINĖS RESPUBLIKOS ĮSTATYMĀS

Dėl Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Santuokos ir šeimos kodekso patvirtinimo

Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Aukščiausioji Taryba n u t a r i a:

1 straipsnis. Patvirtinti Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Santuokos ir šeimos kodeksą ir nustatyti, kad jis įsigalioja nuo 1970 metų sausio 1 dienos.

2 straipsnis. Pavesti Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumui nustatyti Lietuvos TSR Santuokos ir šeimos kodekso įsigaliojimo tvarką ir suderinti Lietuvos TSR įstatymus su Lietuvos TSR Santuokos ir šeimos kodeksu.

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas
M. ŠUMASKAS

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Sekretorius
S. NAUJALIS

Vilnius, 1969 m. liepos 16 d.

13 straipsnis. Terminas, kuriam praėjus, registruojama santuoka

Santuoka sudaroma, praėjus vienam mėnesiui po to, kai norintieji tuoktis paduoda valstybiniam civilinės metrikacijos organui pareiškimą.

Atskirais atvejais, susituokiančiųjų prašymu, esant svarbioms priežastims, rajono (miesto) Darbo žmonių deputatų tarybos vykdomojo komiteto pirmininkas ar jo pavaduotojas gali šio straipsnio pirmojoje dalyje nustatytą terminą sutrumpinti.

209 straipsnis. Tarybinių piliečių santuoka su užsieniečiais ir užsieniečių tarpusavio santuokų sudarymas Lietuvos Tarybų Socialistinėje Respublikoje

Tarybinių piliečių santuokos su užsieniečiais, taip pat užsieniečių tarpusavio santuokos Lietuvos Tarybų Socialistinėje Respublikoje sudaromos bendrais pagrindais.

Santuokos su užsieniečiais sudarymas tarybinių piliečių pilietybės nepakeičia.

16 d. pasirašė "Lietuvos TSR Aukščiausios Tarybos Prezidiumo pirmininkas" M. Šumanskas ir "Lietuvos Aukščiausios Tarybos Prezidiumo sekretorius" S. Naujalis. O dabar aprašysiu, kaip tas įstatymas buvo vykdomas...

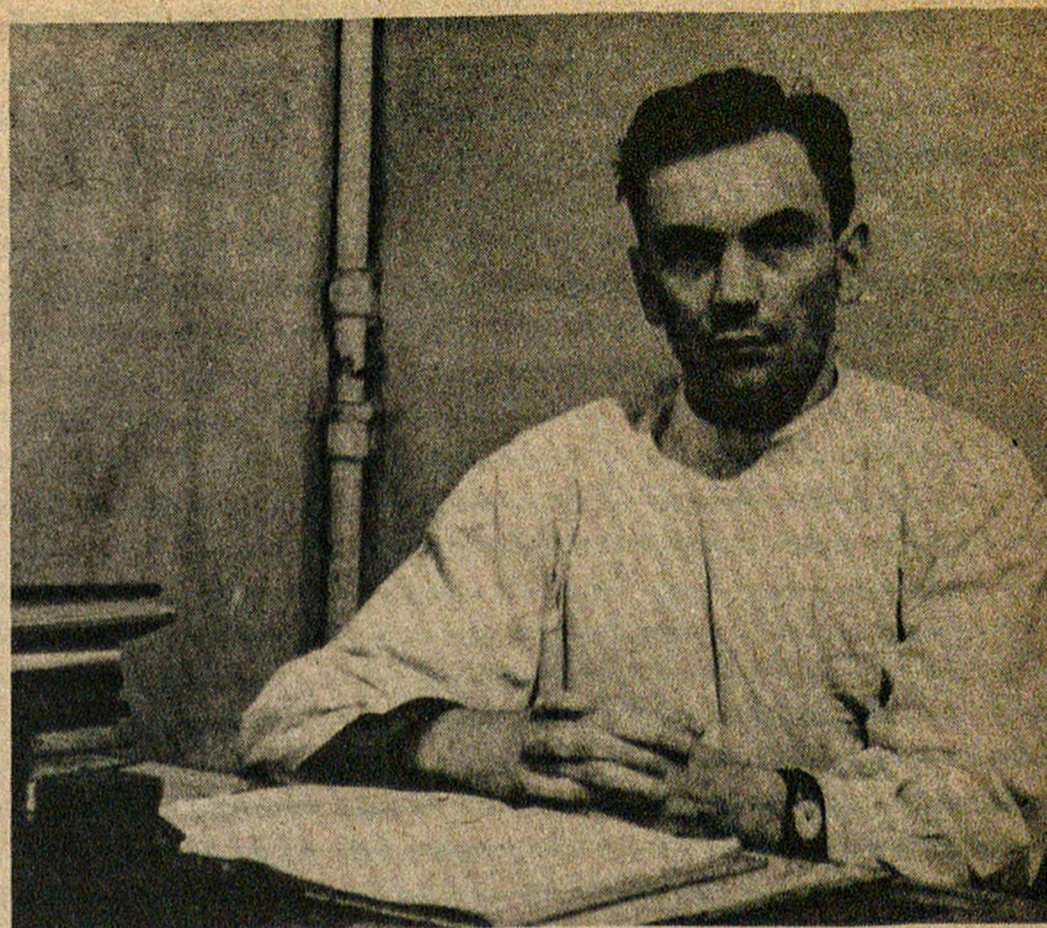
Iš namų išvažiavau liepos 27 d. Prieš išvažiavdamas, atdaviau automobilį pagrindiniam nuodugniai patikrinimui,

kadangi visa kelionė sudarė apie 10.000 km. Tai ne juokas, žinant, kad Tarybų Sąjungoje nėra nei pakankamai auto remonto dirbtuvių, nei dalių vokiškam Volkswageniui.

ČEKOSLOVAKIJOJ IR LENKIJOJ

Kelionė per Čekoslovakiją ir Lenkiją praėjo be jokių nemalonumų. Įvažiavus į Čekoslovakiją ar Lenkiją beveik nesijaučia, kad įvažiuoji į komunistinį kraštą. Gali važiuoti kur tik nori tų valstybių teritorijoje. Niekas per tą laiką nepatikrino nei dokumentų, nei klausė, ar nurodinėjo kokį tai leidžiamą maršrutą. Su automobiliu per Čekoslovakiją ir Lenkiją galima važiuoti kur tik nori ir kada nori. Net keista, kad tos valstybės irgi laikomos komunistinėmis, tačiau skirtumas palyginus su Tarybų Sąjunga...

Benzinas Čekoslovaki-

VYT. SVILAS 1955 M. VORKUTOJE DIRBO ŠANITARU

joje ir Lenkijoje labai pigus, aišku, mokant doleriais. Tai žinodamas, nekeičiau prie sienos vokiškų markių į čekoslovakiską kroną ir lenkiškus zlotus. Šiose valstybėse kiekvienoje benzinu kolonėlėje darbuotojai, tik pamatę Vakarų Europos valstybių automobilių numerius, tuoj prisistato klausdami dolerių. Jie, aišku, moka daug daugiau, negu oficialus kursas. Taigi važiuojantiems per tas valstybes neapsimoka banke keistis pinigų. Su penkiais doleriais aš pravažiavau visą Čekoslovakiją, lygiai už tiek pat — visą Lenkiją.

Čekoslovakijos ir Lenkijos sienos mažai kuokiskiriasi nuo tų valstybių sienų, kurios yra Vakarų Europos kraštuose. Retas kuris muitinės darbuotojas manęs paprašė atidaryti čemodaną arba parodyti užsienio valiutą. Kas kita yra privažiavus Lenkijos - Tarybų Sąjungos sieną Breste. Čia pajunti visą tarybinę tikrovę ir tuoj pat iš galvos išgaruoja mintys, kad gal jau ir Tarybų Sąjungoje kas nors pasikeitė į gerąją pusę, kad gal jau ir Tarybų Sąjungoje komunizmas truputį sušvelnėjo.

PURVINOS RANKOS

Tačiau žiauri tikrovė tuoj tave vėl atgaivina, kai muitinės darbuotojai pareikalauja visus daiktus iš mašinos iškrauti ant specialiai pastatyto ilgo stalo. Visi darbuotojai kariškiai. Vieni tuoj pat pradeda tikrinti daiktus, o kiti — vadinamieji mechanikai — automobilių. Tikrindami automobilį tie mechanikai turi tik vieną apie 7 mm pločio atsuktuvą, taigi kokiems varžtams jis tinka, tie visi yra atsukami. Tačiau Volkswagenas turi daug tokių varžtų, į kuriuos minėtas atsuktuvus netelpa; tuomet tie mechanikai prašo automobilio savininko jiems paskolinti kitokio diametro atsuktuvą.

Kiti muitinės darbuotojai tikrina daiktus. Visos drabužių siūlės yra iščiupinėjamos, visi hermetiškai uždaryti vaistai yra atidaromi ir tabletės yra išpilamos ant purvinių tikrintojų rankų. Kai kuriuos dargi išrengia nuogai. Man tuomet tuoj prisimena berijinių koncentracijos stovyklų laikai, kai kratos metu kalinius išrengdavo ir liepdavo dar prituopti, kad, jei kas būtų įkišta, iškristų.

(keliamo į 8 psl.)

VORKUTOS LAGERYJE NR. 1 — J. GRUŠAS, P. LAPINSKAS IR VYT. SVILAS.

Bonn/Rolandseck
Den 10. Oktober 1969
Sehr geehrter Herr Swilas!

Damit in der UdSSR die Ehe zu schließen, müssen Sie Pass und Bestätigung, daß Sie nicht verheiratet haben. Die Ehe im Ferntrauung kann man nicht schließen.

Hochachtungsvoll

Konsularabteilung
der Botschaft der UdSSR

PROPIRŠČIAI

Vilniškei "Dailei" atspaudus 21 išeivio dailininko darbų nuotraukas, "Draugo" kultūrinis redaktorius tuoju šoko bartis — kam dailininkus pristatęs ne dailės žinovas, o tenykštis oficialus išeivijos kultūrinio gyvenimo stebėtojas V. Kazakevičius, kuris paprastai reiškia nuomonės tikrai apie literatūrą.

Priekaištauti yra už ką nepasiruošusiam lendant ne į savo kopūstyną, bet kodėl neleistina literatui Kazakevičiui Lietuvoje tai, kas, deja, literato Bradūno įprasta Chicagoje?

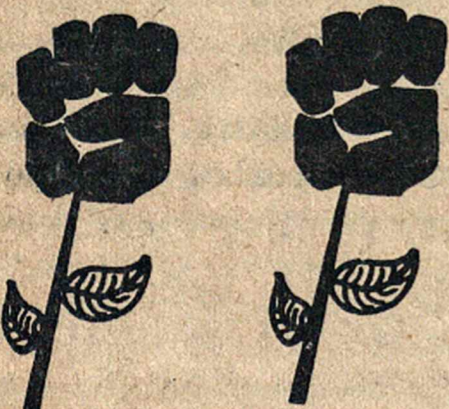
klerikalinių" ir panašių priekergų net ir dabar, kai kartais ir meiliau pamini užjūrius. Nemenkliau atsilygina ir išeivių laikraščiai tokiais pat, tiktai skirtingo teksto epitetais, net ir tada, kai džiaugiasi atsiekimais tėvynėje.

Lietuvoje, sakoma, jau išmokta skaityti, nebe pastebint ten jiems privalomo žargonų, kurio atsikratyti dar nevalia. Tačiau kuriam galui reikia žargonų mums, savo laisvėmis taip besididžiuojantiems?

Pradings beprasmė svarba, pridudama akademiniams laipsniams, išnyks jaudinantis žmonių tikėjimas betkam, turinčiam akademinį titulą, individas nebeturės socialinio statuso vien už titulą — nebetolimai ateičiai pranašauja amerikietis švietimo teoretikas Ivan Illich.

Įsidėmėkite visi tie, kurie pagarbiai kitiems

Gėlės vieni kitiems:

Tarybiniai oficiozai vis neapsieina be "reakcionieriškų, buržuazinių,

prideda arba iš "unaro" (bet tikriausiai dėl nepasitikėjimo vien nuoga parvarde) prisirašo dr., prof., inž., arch., dipl., ir taip absurdiškai toliau.

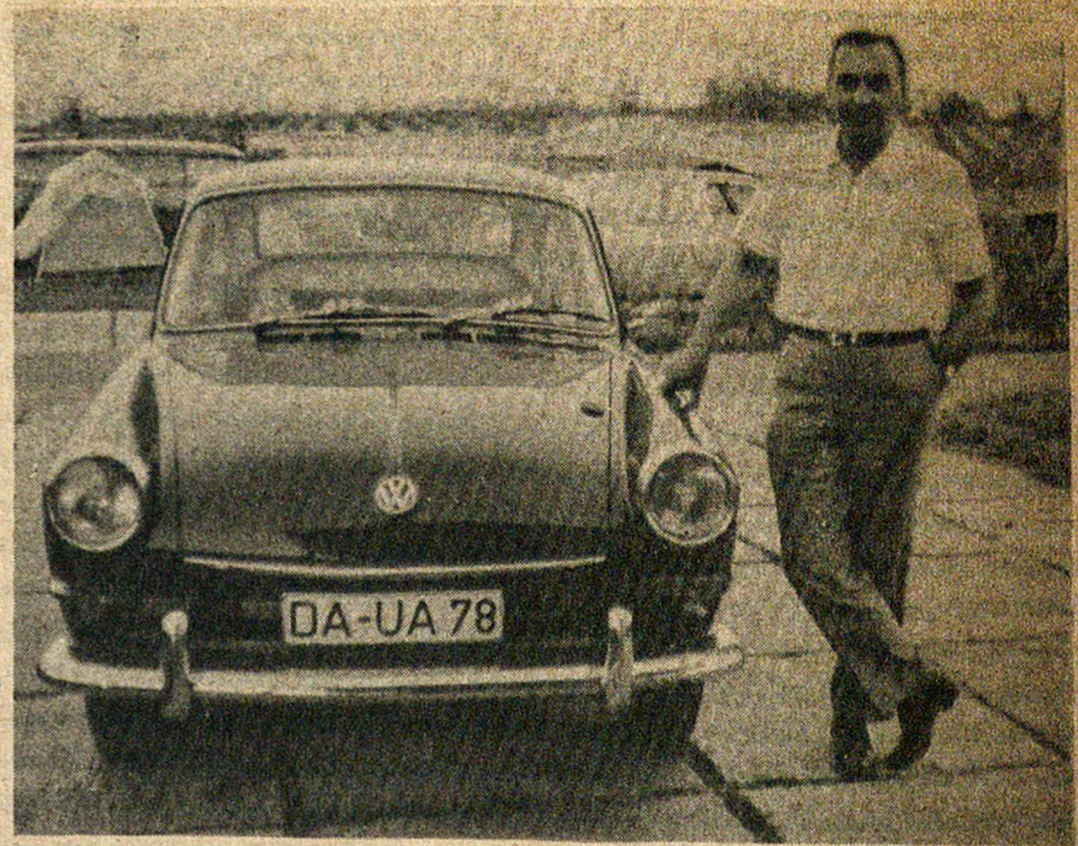
Pagal iškalbą ir raštą, yra keturios rūšys žmonių.

Mažai kalba ar rašo tie, kurie aplamai neturi daug ką pasakyti. Kiti savo ribotas mintis pajėgia išreikšti trumpai.

Daug kalba ar rašo tie, kurie yra tokie pilni visokiausių idėjų, kad jų neįmanoma trumpai išsakyti. Kiti gi leidžiasi į daugžodžiavimą, nes mažai ką teturėdami pasakyti, tikisi, jog su daug žodžių pavyks vis šį tą sumegzti.

Visokių yra, visokių ir reikia. Tik ar pastarųjų pas mus ne per daug? Tuščiažodžiavimais pritrunkame kantrybės mėnėjimuose, paskaitose ir... laikraščių skiltyse. Matyti, perversiškai jaučiamą pareigą ar galvojama, jog yra mandra keliais sakiniiais išreiškiamą mintį būtina stengtis išlieti puslapiais.

A. Povilainis

V. SVILAS MASKVOS KEMPINGE

rius. Kur tas girdėta ir kas tuo Vakaruose gali patikėti?

Dėl to žmonės iš Vakarų Vokietijos ar kitų Vakarų pasaulio kraštų, važiuodami aplankyti gimiinių ar pažįstamų Lietuvoje, vežasi ne ką kitą, o auksą arba rublius. Kadangi tuo galima daugiausiai padėti Lietuvoje gyvenantiems artimiesiems.

Breste, aišku, juos krato pagal visus Maskvos nurodymus, išrenginėja nuogai, tačiau kartais vis dėlto pasiseka kai ką ir pravežti. Rastą auksą ar rublius muitininkai tik konfiskuoja Tarybų Sąjungos izdo naujai.

KGB AGENTAI VAKARUOSE

Nors ir nesu specialistas, tačiau man iki šiol nesuprantama ta Tarybų Sąjungos ekonominė politika. Juk kiekviena valstybė, tiek kapitalistinė, tiek komunistinė, džiaugiasi, kai auksas ar valiuta iš kitų valstybių plaukia į ją. Prieš kelis metus JAV vyriausybė juk buvo labai susirūpinusi, kai doleriai pradėjo plaukti į kitas valstybes. Ir de Gaulle Prancūzija buvo didžiai susirūpinusi ir išleido įsakymą, pagal kurį iš Prancūzijos išvažiuojantieji neturėjo teisės išsivežti daugiau kaip 200 frankų. Taigi, pagal mano supratimą, Tarybų Sąjungos vyriausybė turėtų persekioti tuos, kurie nori išvežti auksą iš Tarybų Sąjungos, bet ne tuos, kurie tą auksą įveža.

Nemažą vaidmenį, kenkiant Tarybų Sąjungos ekonominei politikai, vaidina ir Vilniaus KGB (Komitet Gosudarstvenoj Bezopasnosti — valstybinis saugumo komitetas). Tas komitetas turi daug agentų Vakarų Vokietijoje, kurie pranešinėja kada ir kas važiuos į Lietuvą aplankyti savo artimųjų. Pranešinėja dargi, ką galvoja pravežti nelegaliai. Ir prieš mano kelionę 1970 metų vasarą eilė Vakarų Vokietijos piliečių, kurie prieš tai buvo Vilniuje, buvo apklaudinėjami KGB organų apie mano planus.

Po tris valandas užtrukusios kratos buvau iš Bresto muitinės paleistas. Nieko draudžiamo įvežti į Tarybų Sąjungą nerado. Rado tik magnetofoną, kuri užplombavo, ir išpėjo, kad už plombos nuėmimą pagal tokius ir tokius paragrafus galiu būti patrauktas baudžiamon atsakomybėn.

Po to buvau praleistas į Tarybų Sąjungos teritoriją. Išvažiavus iš Bresto muitinės, jautiesi žmogus, kaip paleistas iš kalėjimo, kuriame atsėdėjai keletą metų...

"RŪPESTIS" UŽSIENIEČIAIS

Abejoju, nors ir nežinau, ar taip gerai yra sutvarkytas judėjimas Kinijoje ar Albanijoje, kaip kad Tarybų Sąjungoje. Važiuojant leidžiamais Tarybų Sąjungos keliais nurodytu maršrutu yra kas 50-100 km įrengti milicijos postai, kurie "rūpinasi" užsieniečių saugumu. Važiuojant iš

33 DIENOS ANAPUS

(atkelta iš 7 psl.)

Tikrindami automobilių atlipinėja priklijuotus grindų kilimėlius, išmontuoja radijo aparatą, atsukinėja duris, vienu žodžiu, košmoras, net sunku visa tai aprašyti.

AUKSO IEŠKOTOJAI

Pagrindinis kratos tikslas yra ieškoti aukso ir tarybinių rublių. Jie puikiai žino, kad rublius galima pirkti laisvai Vakarų kraštuose, mokant už rublį 0,22 dolerio, o tuo tarpu keičiant tarybiniuose bankuose už tą rublį reikia mokėti 1,10 dolerio. Jie puikiai žino, kad Tarybų Sąjungoje 10 gramų aukso juodojoje rinkoje kainuoja apie 250 rublių, kai tuo tarpu Vakaruose tas pats kiekis aukso kainuoja tik apie 16 dolerių. Vadinasi, perkant 10 gramų aukso Tarybų Sąjungoje, reiktų sumokėti apie 275 dole-

СССР
МИНИСТЕРСТВО
ВНУТРЕННИХ ДЕЛ

Форма А

AX/10
СПРАВКА № 108753

Имя: *Свилов*
Дата рождения: *15.11.1915*
Год рождения: *1915*
Национальность: *литовец*
Уровень (ке): *Башевский, Лес*

Выдана гражданину(ке) *Свилов*
Вильовтаму с. Казий

год рождения *1915* национальность *литовец*
уровень(ке) *Башевский, Лес*

в том, что он(она)
содержался(ась) в местах заключения МВД *20.11.1945* г.

откуда освобожден(а)
из лагеря системы Советской Армии в г. Вильовтаму с. Казий

Следует к месту жительства: *г. Вильовтаму*
(город, село)

Начальник лагеря (колонии, тюрьмы) _____
Начальник отдела (части) _____
М. П.

PAŽYMĖJIMAS, KAD V. SVILAS PALEIDŽIAMAS IŠ STOVYKLOS.

al. gimanto skiltis

IŠEIVIŲ SPAUDOS ATSTOVAI LIETUVON?

Sovietinamos Lietuvos spaudoje labai dažnai prikišama ar ir pasišaipoma iš išeivių spaudos, ją kaltinant, kad duodamas netikras, iškreiptas dabartinio Lietuvos gyvenimo vaizdas. Taip, šioje atvirumo valandoje reikia sutikti, kad, *toli gražu ne visa mūsų spauda*, kalbėdama apie tėvynę, bando išlaikyti objektyvumą.

Vienu atveju, tikriausia, tai bus sąmoninga akcija, kitu atveju, paprasčiausia tiesa — stoka tiesioginių betarpių žinių. Dar kiti tiesiog mėgaujasi ir jaučiasi atlieką patriotinę pareigą, iš sovietinamos Lietuvos spaudos ištraukdami dabartinio gyvenimo visokiausius nevalyvus reiškinius. Kitą kartą net ir prie teigiamų dalykų

juos pristatant tuoj pat prikerigiama gera doza kritikos ar ironijos.

Būtina pastebėti, kad sovietinamos Lietuvos spauda nelieka išeivijai skolinga. Jei pagal ją reiktų spręsti išeivijos kultūrinį ir visuomeninį gyvenimą, tai jis pasirodytų labai menkas, nevykęs ir nereikšmingas, jokio dėmesio nevertas. Išimtis, aišku, "pažangiųjų" veikla, kuri neretai pristatoma pernelyg išpūstai, lyg visa čia apie ją tik ir sukūsi. Tai, žinoma, nesąžiningumas ar net ir tikras melas. Skaitytojų masės klaidinamos dėl dabartinių politinių aplinkybių prievartos.

Prisimintina, kad sovietinamos Lietuvos spaudos žmonės

po truputį, tegu ir nepergautisiausiai, bet lankosi Vakaruose ir turi progos iš arčiau pažinti išeivių visokeriopą gyvenimą "iš pačių pirmųjų šaltinių". O jei jų reportažuose pasigendame tikro vaizdo ar tik pusę lūpos pratartos tiesos, tai jau ne išeivijos kaltė.

Jei sovietinamoje Lietuvoje jau taip nuoširdžiai susirūpinata, kad išeivija gautų kiek gailint tikresnę ir realesnę betarpių žvilgsnį į dabartinę Lietuvos padėtį, jos gyvenimą, kasdienybės reiškinius ir gyventojų lūkesčius, nebūtų nieko lengvesnio, kaip pasikviesti išeivijos laikraščių atstovus apžvalginei-studijinei susipažinimo kelionei po Lietuvą.

Šiaip ar taip, Lietuvos liaudies lėšos naudojamos įvairiems kitokiems, kartais net abejotinos vertės reikalams, tad vargu ar būtų pagrindo kam piktintis, kad tokį sumanymą įgyvendinti būtų naudojamas

pinigas beprasmiškai. Sovietinamos Lietuvos spaudos skiltyse tiek daug kalbama apie didžius laimėjimus ir pasiekimus įvairiose gyvenimo srityse, tad kodėl nesudaryti sąlygų išeivių spaudos žmonėms patiems pamatyti ir įsitikinti dabarties džiaugsmams, na, ir vargais. Išeivija gautų tikslesnę ir pilnesnę vaizdą, rasi, atkristų ir tie priekaištai iš anapus mūsų spaudai, nes faktai, patikrinti vietoje, tik jau nemeluos...

Be to, jei Lietuvą jau pasiekia ir vienas kitas Vakarų didžiųjų laikraščių korespondentas, lyg ir neįauku daros, kai pagalvoji, jog iki šiol įvažiavimas dar vis uždarytas (išskyrus vieną ar dvi išimtis) išeivijos lietuvių spaudos atstovams.

1971 metų vasara ar rudenį dar prieš akis, laiko dar pakankamai, bet ar pakankamai turima geros valios (gal drąsos?) tokią kelionę realizuoti?

Bresto į Minską, jų yra apie šešis. Prie tų punktų yra judėjimo ženklai sumažinti greitį iki 30 km/val. Pravažiuojant tas budeles, milicininkas užsirašo automobilio numerį ir skambina į sekantį postą, kad toks ir toks automobilis pravažiavo. Jie žino maždaug laiką, per kurį galima tą atstumą nuvažiuoti. Jeigu atitinkamu laiku nepravažiavai sekancio punkto, tai visuose milicijos punktuose jau aliarmas ir tavęs ieškos.

MINSKO KEMPINGE

Pravažiavau visus postus normaliai ir nebuvau sulaikytas. Laimingai pasiekiau ir Minską. Įvažius į Minsko kempingą, tuoj sutikau daug pažįstamų iš Vakarų Vokietijos. Minsko kempingas vasarą pavirsta maža lietuviška salele didžiulėje Tarybų Sąjungoje. Panašiai, kaip kad Vakarų Vokietijoje Romuva. Visur girdėti lietuviška kalba ir dainos. Nesijaučia, bent išorėje, jokia KGB darbuotojų akis. Skamba per naktis lietuviška daina. Ne be reikalo, važiuodami lietuviai aplankyti savo giminių bei pažįstamų iš Vakarų Vokietijos ir kitų Vakarų

kraštų, važiuoja ne į Vilnių, bet į Minską.

Minske ir visoje Baltarusijos teritorijoje jie jaučiasi daug laisviau ir nėra persekiojami. V. Miniotas ar kiti KGB darbuotojai kartais ir gauna leidimą iš Baltarusijos valdžios retkarčiais atvykti ir apklausinėti atvažiuosiuosius, tačiau, jeigu juos kas pasiunčia po velnių, tuomet jie ir išvažiuoja, negalėdami padaryti nieko blogo žmonėms.

Šiais metais į Minską suvažiuavo visa eilė Vilniaus KGB darbuotojų su

Miniotu priešakyje, tačiau nieko gero, atrodo, jie negalėjo parvežti savo berijiniams viršininkams. Dauguma atvažiuosiuosius iš Vakarų Vokietijos juos pasiuntė šieno piaučiai...

VARGAS TURISTAMS

Vilniuje, aišku, jaučiasi šeiminingais ir daro visa, ką nori. Beveik prie kiekvieno turisto jie prisistato, pagal iš anksto jų numatytą planą. Vieni kaip "Gimtojo krašto" ar "Tiesos" korespondentai, kiti kaip

žurnalistai renka medžiagą apie "sunkią emigrantų būklę" užsienyje, dar kiti kaip tarybų valdžios atstovai nori pasikalbėti tarptautiniais klausimais. Dar kiti sugėba tėvynės pasiilgusius turistus užkalbinti ir susipažinti gatvėje, viešbutyje ar valgykloje. Ir vargas tiems turistams, kurie nesutinka su Vilniaus KGB darbuotojų nuomone. Jie rizikuoja daugiau neturėti galimybės aplankyti Lietuvos ir susitikti su savo artimaisiais...

Pernakvojęs Minske,

sekančią dieną maršrutu 3802 išskridau į Vilnių. Vilniuje buvau 14.37 val. Nežiūrint to, kad Miniotas ir sulaukė laiškus, rašytus mano sužadėtinei apie atvykimo laiką į Vilnių, buvau sutiktas Minioto straipsnyje "Balfio emisaras" minimo "štabo viršininko" S. Zaikausko ir A. Lukoševičiaus. Iš visų aerostoto kampų buvo daromos nuotraukos šiam įvykiui užfiksuoti.

Nežiūrint visų tų trukdymų, suspėjau dar laiku surasti savo sužadėtinę Mariją Prialgauskaitę, su ja nueiti į metrikacijos biurą ir paduoti pareiškimus santuokai sudaryti.

Moteriškė Vilniaus metrikacijos biure, pamąčiusi mano vokišką pasą, iš karto neteko žado ir nebežinojo ką ir beatsakyti. Jos išvaizda, maždaug priminė tą išvaizdą, kurią Majakovskis aprašė savo eilėraštyje "Sovietskij pasport!". Tačiau ji susivaldė ir, pasiėmusi visus dokumentus nulėkė pas viršininkus. Po kiek laiko grįžusi, ji pareiškė, kad dokumentai priimti ir mūsų registracija paskirta lapkričio 5 d., 11 val. ryto.

(bus daugiau)

M. PRIALGAUSKAITĖ IR V. SVILAS MASKVOJE

Susitikimas ant Paukščių Tako

VYTAUTAS ALANTAS (2)

IŠTRAUKA IŠ ROMANO AMŽINASIS LIETUVIS

Sintautas gimė ir augo kaime. Ir jaunuolis būdamas jis subtiliai išgyvendavo gamtos atmainų grožį ir stebėdavosi jos formų įvairybe. Baigęs mokslus ir persikėlęs gyventi į miestą jis niekad nepamiršo vasaros anks-tyvųjų rytų romantikos žavėsio, vidudienų slopios alsos per rugiaplūtį, pavakario vėjelio gaivaus šiuulvenimo ir vėjų stūgavimo kamine tamsiomis rudens naktimis. Jo ryšiai su gamta niekad nebuvo nutrūkę. Jei jaunvstėje gamta jis tik grožėdavosi ir gėrėdavosi, tai subrendęs jis stengėsi ją suprasti. Stebino jį gamtos dėsningumas, jos ciklo amžinas ritmas, jos nuolatinis gyvatos atsinaujinimas, jos begalinė įvairybė formų, kuriomis reiškėsi gyvybė ir, pagaliau, jos stebuklinga ranka palaikoma pusiausvyra tarpe gyvybės ir mirties.

Švystelėjo jam per galvą žolininkės Petriūnienės, kaip jis tada ją vadindavo "Paversmių vestalės" atsiminimas. Ji gyveno Paversmių giraitėje nepertoliausia nuo Ragutėnų ir garsėjo kaip gera žolininkė. Nepriklausomybės metais, atsiradus miesteliuose mokytojų gydytojų, jos garsas sumažėjo, bet prieš pirmąjį pasaulinį karą ir dar pirmasis nepriklausomybės metais pas ją atkaldavo ligoniai net ir iš tolimų valsčių. Už akių žmonės ją pravardžiavo "ragana", "bedieve", "velnio pačia" ir panašiai, bet akyse, ypačiai kai prireikdavo jos pagalbos, ir patlems aršiesiems jos ujikams ji pasidarydavo "geroji teta". Petriūnienė nemėgo žmonių ir gyveno atsiskyrusi. Viename jos pirkelės gale gyveno ji pati, o kitas galas buvo paverstas gyduolių sandėliuku.

Būdamas gimnazijos vyresnėse klasėse ir vėliau studentaudamas per vasaros atostogas jis visada žolininkę aplankydavo ir iškalbėdavo su ja ilgas valandas. Ji mėgo jį, o ir jis jautė jai gilią simpatiją. Su kitais ji nebuvo kalbi, bet su juo kalbėdavo noriai ir atvirai. Jo tėvas nujuokaudavo, kad jis susisigiminiavęs su "ragana", o motina kartais pasibardavo, kad jis susidedas su "bedieve", bet jis tas kalbas nuleisdavo negirdomis ir per krūmus vingiuojančio takelio į Petriūnienės kiemelį nepamiršdavo.

Ypačiai jam atmintin įstrigo jų pašnekėsiai vasaros mėnesienomis prie jos pirkelės. Ji sėdėdavo ant žemos kėdutės palangėje, o jis rymodavo ant šulinėlio rintinio. Būdavo taip ramu, kad regėjos girdėdavai kaip skambtelė ramos lašelis krisdamas nuo žydinčių palangėjenasturtų. Mėnulio spinduliai, prasiškerbę pro medžių lapiją, šliaužiojo po smėliu išbarstytą kiemelį. Petriūnienė mėgo tvarką ir švarą. Klausydamosis jos gilaus ramaus balso jam kartais pasivaideliodavo, kad jis girdis byliojančią nebe šios gadynės būtybę. Jis suprato daug vėliau, kad ji buvo paskutinė jo sutikta antikinės Lietuvos išminties puoselėtoja. Naujieji laikai kažkaip praėjo pro šalį jos nekliūdydami; ji negalėjo, o gal ir nenorėjo prie jų pritapti. Sąmoningai, o gal ir nesąmoningai ji liko ištikima savo prosenolių pasaulėjautai ir pasaulėžvalgai. Ji buvo išsiauklėjusi dvasioje dar prieš krikščionišką tradiciją, kurios, prasiškerbusios pro storą krikščioniškos pasaulėžiūros sluoksnį, dar nebuvo galutinai išblėsusios. Petriūnienė sakydavosi, kad

savo tikėjimą paveldėjusi iš savo tėvo. Pasakyti, kad ji mylėjo gamtą būtų buvę per maža: ji gyveno su gamta ir gamtoje.

Paskum jo vaizduotėje švystelėjo jo mirusios motinos paveikslas. Ji buvo stambi, tvirta ir darbšti ūkininkė. Tarp jos ir tėvo trūko amžina kova dėl tvarkos sodyboje. Tėvas buvo geras ūkininkas laukuose, bet menkas tvarkovas aplink namus. Motina jam nuolat prikaišiodavo apsileidimą, bet niekad jo "nepataisė"

Ji mėgo tvarką visoje namų apyvokoje, net ir tikėjimo dalykai jos galvoje buvo taip tvarkingai sudėlioti, kaip ir drobių rietimai jos skrynioje. Ji vaikščiojo bažnyčion nešina didele, senoviniais žalvariniais apvadais apkaustyta maldaknyge prikamsyta šventųjų paveikslukų ir apvyniota storu juodais karoliukais rožiniu. Ant kaklo ji visada nešiojo pasisiejusi keletą medalikėlių ir nemažą škaplerių pluoštelį nors jokiai "brostvai" nepriklausė. Jei kuri sekmadienį nenuvažiuodavo į bažnyčią, tai sumos metu meldavosi atsivertusi savo storą maldaknygę sode po obele. Pavargus nepavargus ji ilgai poteriaudavo prieš eidama gulti, plačiai žegnėdavosi prieš valgant ir pavalgus, žodžiu, iš visko atrodė ją esant karštą katalikę, tačiau jam toks išpūdis nesucidarydavo ėmus su ja kalbėti tikybiniais klausimais, o pasikalbėti tomis temomis ji mėgo. Pavyzdžiui, ji jam sakydavo, kaip Dievas galėjęs uždrausti Adomui ir Ievai valgyti blogio ir gėrio pažinimo vaisių iš anksto žinodamas, – nes jis gi visai žinąs, – kad jie tą vaisių visvien suvalgys? Jis galvodavo, kad ta kaimietė lietuvė kelia tą pačią visai žinančio Dievo ir žmogaus laisvos valios problemą, kurią sprendė ir neišsprendė visi viduramžių scholastikai, filosofai ir teologai ir kurios neįmanoma išspręsti ...

– Naujųjų amžių lietuvė, – mąstė Sintautas. – Viena stabmeldė, kita krikščionė, bet koks tarp jų skirtumas? Ar jo motina negindavo jam gesinti židinio nešvariu vandeniu, kad "ugnelė nesupyktų"? Motinai ugnelė buvo šventa, ir ji niekad nepamiršdavo jos peržegnoti pakūrus židinį. Jos galvosenoje senojo lietuvių tikėjimo tradicija darniai susijungė su krikščioniškąja, lygiai kaip ant stabmeldžių koplytstulpių atsirado krikščioniška koplytelė.

Jo tėvas Adomas Sintautas į bažnyčią vaikščiodavo, bet nei maldaknygės, nei rožinio nesinešiodavo, ir čia jokie motinos pamokslininkavimai bei įkalbinėjimai nieko nepadėjo. Jei kuri sekmadienį į miestelį jam nuvažiuoti neišpuldavo, jis nė kiek nesijaudindavo, o perskaitydavo visas savaitės užsilikusius laikraščius. Velykinę išpažintį jis prieidavo, bet gal ne tiek dėl "sąžinės apsišvarinimo", kiek dėl to, kad "taip reikia". Tur būt, nusižiūrėjęs į motiną jis žegnėdavosi prieš valgant ir pavalgus, bet ta jo žegnonė būdavo labai "vyriška": jis tik pamakaruodavo ranka prieš veidą. Motina sakydavo: – Tėvas muses nusibaldo! Jis niekad nekalbėdavo nei prieš, nei už tikėjimą ir ta tema kalbėti nemėgdavo. Šiaip jau jis buvo apsiškaitęs, savo stambų ūkį tvarkė pavyzdžiai, žodžiu, buvo gerokai šoktelėjęs pirmyn iš vidutinių ūkininkų tarpo.

Sintautui visada nusmelkdavo aštrus dūris paširdžius, kai jis prisimindavo savo parapijos kleboną kanauninką Vladislavą Sarapė-

Dail. Rodolphe Duguay: F. Roy namas Nicoletėje (aliejus).

1872 M. A. EDSONO PIEŠINYJE MATOME, KAIP KLEVO SULA BUVO GAUNAMA ANKSČIAU
OIP nuotrauka

na. Vyras jis buvo stambus, pilvotas, platus, gerai nušerto, rūstaus veido, žodžiu, tikras imponzantus stoto klebonas. Jis sakydavo griausmingus pamokslus putliais baltais kumščiais trunkydamas sakyklą. Jo mėgiamiausia tema būdavo graudenti parapijiečius pragaro kančiomis apšaukiant juos didžiais nusidėjėliais. Pamokslininkas iš paskutiniųjų galuodavosi išgąsdintus vargšus klausovus suklypdyti, ir jie iš tikrųjų neapsikentę puldavo ant kelių mušdamiesi kumščiais į krūtines ir būdavo taip priglušinti, kad, rodės, niekad nebedrįs pakelti akių į nuodėmingą pasaulį ir keliaklūpsčiais nukeliaus tiesiai į dangaus karalystę. Jis pats, tada dar mažas vaikiukštis, puldavo ant kelių prisiglaudęs prie motinos drebėdamas iš baimės ir jam visam gyvenimui pasiliko atmintyje besiskeryčiojas sakykloje rūstybe liepsnojančiu veidu pamokslininkas, į kurį jis nedrįsdavo pakelti akių, o tik girdėdavo jo perkūniškai dundanti balsą bažnyčios skliautais ...

Ir jis atsiminė, kai vieną sekmadienį per vasaros atostogas jis, tada trečios klasės gimnazistas, prisiartinio prie kanauninko klausyklos. Jis pats nė galvoti nebūtų galvojęs eiti išpažinties pas kleboną, bet motinos prašomas paklausė. Mat jo motina laikė kanauninką dideliu autoritetu, kone šventuoju. Jis buvo jos nuolatinis nuodėmklausys, ir ji norėjo, kad iš to Dievo išrinktojo rankų malonės pabirtų ir jos sūnui ant galvos.

Sintautas paskum neatsiminė kokias baisias nuodėmes jis jam išpažino, bet gerai atsiminė, kaip kanauninkas labai užsirūstinęs apybalsiai, – pakankamai balsiai, kad girdėtų ir kiti prie klausyklos išsirikiavę nusidėjėliai – jį ėmė mokyti gyvenimo dorybių vis pagraudendamas tokiais žodeliais: "jaunas nusidėjėlis", "Dievo rūstybės ryškė", "piktoji dvasia visada budi" ir t. t. Jis klūpojo prie langelio nei gyvas, nei miręs dusdamas iš gėdos juo labiau, kad klebonas pagal savo papratimą dar ir gestikuliuavo.

Aplink klausyklą pasigirdo kikenimas. Parapijiečiams buvo linksma žiūrėti, kaip jų gerbiamas klebonas grąžina į tiesos kelią Sintautų ponaičiuką, nes ne vienas iš jų Sintautus pažinojo.

– Muškis į krūtinę ir gailėkis už nuodėmes! Smarkiau muškis, ką čia mojuoji rankyte, kaip nuo uodų gindamasis!

To jau perdaug: jis atsistojo visas virpėdamas iš pažeminimo, pykčio ir gėdos ir nuėjo tiesiai durų link net nebeklūptelėdamas prieš švenčiausiąjį. Klebonas palydėjo jį labai nustebusiomis ir pilnomis tūžmo akimis. Tada jam buvo 14 metų, ir tai buvo jo paskutinė išpažintis. Paskum jis lankydavo bažnyčias kaip turistas ir visada paspartindavo žingsnį eidamas pro klausyklas, nes ten jam tuojau pasivaideliuodavo kanauninkas Sarapėnas su grūmuojančiu kumščiu.

Tatai nereiškė, kad jis būtų nutraukęs visus ryšius su tikiybiniais dalykais, tik jis prisimena, jog žalioje jaunystėje velnias jam buvo pasidaręs kur kas apčiuopiamesnė ir artimesnė realija už visus šventuosius bei angelus ir gal net už patį Dievą. Dievas su savo angelais bei šventaisiais gyveno kažkuriose nepasiekiamose aukštybėse, o velnias išvarytas iš dangaus bastėsi čia pat: jaujoje, klojime, o naktį ant aukšto, prie angyje ir net užpečkyje. O kiek jis prisiklausė iš pasakorių visokių nuotykių su velniais, raganomis, numirėliais! Vasarą nuėjęs gulti ant šieno jis ilgai ir sąžiningai žegnodavo visus daržinės kampus "statydamas kryžionones", kad miegant neišlįstų velniai. Ponaitis arkliškomis kanopomis, be skylučių nosimi ir prašmatnia skrybėle ant galvos su dviem rageliais jo vaizduotėje būdavo kur kas dažnesnis svečias už visus šventuosius bei angelus sargus. Kad velnias buvo mūsų žmonių sulietuvintas, jis tada negalvojo tik daug vėliau suprato, kad iš visų krikščionybės atneštų Lietuvon įvaizdžių velnio sąvoka ir paveikslas giliausiai įstrigo lietuvio sąmonėn. Ar jis pats tikėjo tada į velnią, pats

nežinojo, bet kadangi visa krikščionija į velnią tikėjo, tai jis, menkas jaunuolis, nedrįso priešintis jos autoritetui, nors iš tikrųjų visą laiką svyravo ...

Religinių konfliktų jis neišgyveno, nes jo pažiūros į dieviškus dalykus vystėsi nuosekliai. Katalikybė ar kuri kita krikščioniška bažnyčia jo niekad netraukė. Katalikų bažnyčių blizgesys jo niekad nežavėjo: žvaigždėti padangių skliautai jo širdžiai visada buvo artimesni už bažnyčių išstapytus skliautus. Tikėjimo skelbėjai, išvilkę ilgą, juodą apdarą jam atrodė lyg ne šios žemės padarai, o kažkokios išskirtinės būtybės jau viena koja stovinčios anapus gyvenimo. Jei katekizmo mokytojai jam buvo įteigę nuodėmės sąvoką, tai ilgainiui, jam bręstant, ta sąvoka išblanko, o jos vietoje išryškėjo nusikaltime sąvoka.

Ir vis dėlto savo duoklę tikėjimui jis atidavė ir atidavė labai nuoširdžiai. Per pirmąjį bolševikmetį jis buvo pabėgęs iš Lietuvos į Vokietiją. Toli nuo tėvynės ir atsiskyręs nuo savųjų jis išgyveno baisią nostalgijos tragediją. Tada jis puolė ieškoti pagalbos tikėjime. Išpažinties jis nebeprisėjo, bet uoliai ėmė skaityti šv. Raštą ir nerte pasinėrė į religinę literatūrą. Ypačiai gilų įspūdį jam padarė šv. Pranciškaus gyvenimas. Jis atsiminė savo motinos dažnai kartotus žodžius, kad vargo prislėgtas žmogus grįžtas prie Dievo. Jis gyveno Berlyne, buvo priverstas dirbti fabrike ir iškentėjo visą naktinių aliarmų siaubą. Jis tada galvojo, kad ir visi nelaimių prislėgti lietuviai tapo geresniais ir broliškai padavė vienas kitam ranką ...

Tačiau kai jis grįžo Lietuvon prasidėjus rusų vokiečių karui netruko pastebėti, kad jo broliai ne tik kad "nepasitaisė", bet dar labiau pagedo, nes brutaliai, be jokio pagrindo ir saiko priešų primestos kančios ir neteisybė juos visai išmušė iš vėžių. Jis tada padarė išvadą, kad galingesniojo spardomas ir kankinamas silpnesnis ne tik kad "nesitaiso" ir nesišaukia antgamtinių galybių pagalbos, o priešingai dar labiau pagenda ir ima savo širdyje puoselėti pagiežos ir keršto jausmus skriaudėjams.

Sintautas nuvijo šalin tuos nemalonius prisiminimus ir vėl įsiklausė į nakties tylą panarindamas žvilgsnį Paukščių Tako miglynuose. Ir jam pasivaidellojo lyg skaidrūs žmogiški pavidalai šoliuoją žvaigždynais ant baltų juodakarčių žirgų, pakaustytų aukišėmis pasagomis žerenčiomis žiežirbas erdvių tamsybėse. Ir regėjosi, kad jis girdi kaip dunda po jų kanopomis dangaus skliautas, ir kaip juos lydi vis dar Amžinybėje tebeaidinti prosenolių užlūžusi giesmė. Ir jam dingtelėjo galvon, kad ir jo prosenolių akys klaidžiojo po Paukščių Taką glamonėdamos Mėnulį, Grįžulio Ratus ir Aušrinę, kaip klaidžioja dabar jis, jų palikuonis, kaip klaidžioja jo broliai tremtiniai Sibiro taigose, kaip klaidžioja ir jo broliai pavergtoje tėvynėje. Ir jo smegenis nutvieskė nuostabi mintis: Paukščių Takas yra vienintelė pastovi ir saugi vieta, kur susitikdavo visais amžiais ir ir kur šiandien gali susitikti po visą pasaulį išblaškyti lietuviai! ...

– Keista, bet taip yra! – jis atsiduso. – Gillius ir amžinus pėdsakus mūsų prosenoliai įmynė į dangaus skliautą!

(bus daugiau)

ronto Aušros vyrai laimėjo prieš Nerį 71:70 santykiu.

JAUNIMO DIENOS

Toronte lietuvių jaunimo niekad netrūksta, o ypač jis maišosi sekmadieniais po lietuviškas bažnyčias, sales. Tačiau balandžio 24-25 d. Torontas žydėjo jaunimu. Čia vyko ateitininkų jaunimo saskrydis ir Šiaurės Amerikos ir Kanados sporto šventė, įvairūs turnyrai, šokiai, Aušros sporto klubo 15 metų sukakties paminėjimas.

Iš JAV atvyko gal arti 400 sportininkų ir palydovų.

Šeštadienį vyko įvairių sporto šakų rungtynės. Toronto sportininkai tempėsi, nepasidavė amerikiečiams. Vienas kitas rungtynes laimėjo torontiškiškai, dauguma prizų nusinešė amerikiečiai. To-

Abiejų komandų vyrai labai gražiai ir energingai žaidė. Torontiškių energija ir vikrumas visus žavėjo. Ypatingai gerai kovojo Rautinšas, Norkai, Kaknevičius ir visas būrys, kurių pavardžių nespėjau sužinoti.

Šeštadienio vakarą Prisiškėlimo salėj buvo sportininkų balius. Pilna salė prisirinko ir senų, bet daugiausia jaunimo.

Koks gražus lietuviškas jaunimas, išaugęs į milžinus, daugiausia tarp 6 ir 7 pėdų. Gal aukščiausias buvo krepšininkas Jasevičius (7 pėdos) iš Chicagos, kuris prieš keletą metų per gastroles Australijoje sako, sužavėjęs Australijos gražuoles? Kitas panašus baltaplaukis iš Detroito, bet pavardės nesužinojau.

LONDONO, ONT., LIETUVIAI RENKA KR. TARYBĄ. J. AUŠROTO NUOTRAUKOJE BALSUOJA AP. PIRM. A. POCIUS.

ĮVAIRŪS SIUNTINIAI IR DOVANOS

į Lietuvą, Latviją, Estiją, Ukrainą, Sov. Sąjungą paprastu ir oro paštu.

Dovanos be maito: Motociklai, skalb. mašinos, televizijos priimtuvai, šaldytuvai ir t.t. Taip pat persiunčiame piniginius pažymėjimus (certificates), už kuriuos gavėjas gali pirkti prekių specialiose krautuose.

Norint pasiūsti automobilį, prašome pirma pasiteirauti, nes automobilių skaičius yra ribotas.

Siunčiame Jūsų sudarytus ir apdraustus įvairius siuntinius iki 19¾ svarų gryno svorio. Turime pardavimui įvairių medžiagų ir kitų prekių. Sąžiningai ir greitai patarnaujame.

DARBO VALANDOS: TREČIADIENIAIS — UŽDARYTA. Pirmadieniais, antradieniais, ketvirtadieniais ir penktadieniais — nuo 9 v. ryto iki 7 v. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 5 v. vakaro.

LIETUVIŲ
JSTAIGA

Baltic Exporting Co. 480 RONCESVALLES AVE., TORONTO 3, ONTARIO
Telefonas LE 1-3098 Savininkai A. ir S. KALUZA

Taupyk ir skolinkis

PIRMUTINIAME IR DIDŽIAUSIAME TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE **PARAMA**

MOKA

5½% už depozitus
6% už šėrus (numatoma)
6½% už 1 m. term. dep.
7% už 2 m. term. dep.

IMA

8% už asm. paskolas
8½% už mortgičius

Kapitalas virš keturių milijonų dolerių

ASM. PASKOLAS duodame iki \$5.000 ir **MORTGIČIUS** pagal valdžios nustatytą normą — 66% įkainoto turto. **VISŲ NARIŲ GYVYBĖ** apdrausta santaupų dydyje, bet ne daugiau \$2.000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$5.000.

KASOS VALANDOS: kasdien nuo 10 val. iki 3 val. p. p., išskyrus sekmadienius. Pirmadienį ir penktadienį vakarais nuo 4 val. 30 min. iki 8 val. 30 min. Šeštadieniais nuo 9 val. iki 1 val. p. p. (liepos ir rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta).

BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1129 Dundas Street West, Toronto 3, Ontario. Telefonas LE 2-8723

Buvo ir "hipiška" apsi- rengusių lietuviukų, bet labai mažai. Barzda ir ūsai, ilgi plaukai, tai tik laiko moda ir lietuvių priimta.

Ne tik lietuviškas jaunimas, bet ir sporto organizatoriai, senieji, rėmėjai, palaikytojai parapijų vadovybės verti didelės pagarbos už tokių saskrydžių organizavimą. Per tą savaitgalį Torontas tikrai jaunimu žydėjo. J. Karka

JAUNI TALENTAI

Prisiškėlimo parapijos parodų salėje vyko jaunųjų tapybos menininkų paroda. Visus stebino 14 m. amžiaus Gailiūno iš St. Barbara, Calif., tapybos darbai. Vykę kartūnai stebino visus savo atlikimu.

Kiti vietiniai talentai, kaip Siminkevičiūtė. Geras ir kt. verti dėmesio ir laukia ateities. K.

london, ont.

BALTIJOS VAKARAS

Londono Baltijos ansamblio koncertas-šokių vakaras praėjo su dideliu pasisekimu. Koncertą puikiai išpildė visiems žinomas Montrealio Gintaras. Birbynės, kanklės, jaunieji dainininkai ir šokėjai žavėjo publiką. Daug plota ir daug komplimentų duota ansamblio dalyviams ir jų

vadovams: Z. Lapinui, H. Lapinienei ir I. Kličienei. Šeiminkai juos apdovanojo gėlėmis.

Po koncerto sekė šokiai. Įvairi muzika sukėlė entuziazmą tiek jaunųjų, tiek ir vyresniųjų tarpe. Tikrai džiugu, kad šis vakaras sutraukė tiek daug jaunimo, bet negalima užmiršti ir vyresnio amžiaus žmonių, kurie atvyko iš toli ir iš arti. Malonu buvo, kad visi buvo labai patenkinti ir niekas nesigailėjo keliavęs. Jie pasigrožėjo gražia programa, pa-

sidžlaugė jaunimu ir kartu galėjo linksmai praleisti laiką. Jie taip pat materialiai ir moraliai parėmė Baltiją. Visiem dalyviams nuoširdus ir lietuviškas ačiū. Tikėkime, kad vėl pasimatysim kitais metais toje pačioje vietoje maždaug tuo pačiu laiku.

Tokį koncertą-šokius surengti Londone yra galima tik todėl, kad Baltija yra nuoširdžiai remiama Baltijos dalyvių tėvelių ir labai didelės Londono bendruomenės. Kad tai yra tiesa, parodė loterijos

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"
21 Main St. East, kamb. 203, tel. 528-0511

Darbo Valandos:

nirmadieniais 9.30 — 5 v. p.p.
antradieniais 9.30 — 5 v. p.p.
trečiadieniais 9.30 — 5 v. p.p.
ketvirtadieniais 9.30 — 5 v. p.p.
penktadieniais 9.30 — 8 val. vak.
šeštadieniais 9.00 — 1 v. p.p.
Liepos ir Rugpjūčio mėn. šeštadieniais "Talka" uždaryta.

Mokame už:

depozitus 5%
šėrus ir sutaupas 6½%
už vienu metų terminuotus indėlius 7%
ir virš \$10.000 - 3 metams 7½%
Duodame:
asmenines paskolas iš 10%
nekiln. turto paskolas iš 8½%

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių patarnavimas. Parduodame "American Travelers" čekius. Užtikrintas indėlių saugumas. Kapitalas — virš \$2.200.000

J. I. B. vaistai, patentuoti Šveicarijoje Nr. 458628, registruoti JAV ir Europoje, **ATAUGINA PLAUKUS**, išgydo pleiskaną, šašus, niežėjimą, sulauko plaukų slinkimą, grąžina natūralią plaukų spalvą **MOTERIMS** ir **VYRAMS**. 100 procentų garantuotai, J. I. B. vartodamas 8 uncijas 16 savaičių, nebūsi nei plikas, nei žilas.

Užsakymus su \$6.00 money orderiu siųsti:
JIB Laboratorija, 2498 Daugall Ave., Windsor, Ont.

turtingumas. Visi vertingi loterijos daiktai buvo žmonių suaukoti. Beveik visas maistas taip pat buvo suaukotas, kruopščių šeimininkių skaniai pagamintas ir uolių darbininkių patiektas.

Publiką labai imponavo, kad svečius pasitiko Baltijos ansamblio dalyviai, nuvedė juos prie staliukų, padėjo surasti vietas ir atnešė kėdes, jeigu jų trūko. Už tokių puikų patarnavimą girdėjosi daug komplimentų šokių metu.

Sunku būtų išvardinti ir asmeniškai padėkoti kiekvienam prisidėjusiam aukomis bei darbu. Lietuviškas ačiū iš visos gilios Baltijos širdies.

Šiuo laiku Baltijos ansamblis dailina savo programą ir kartu rengiasi kelionei į Montrealį, į Gintaro koncertą, kuris įvyks gegužės 15 d.

Balandžio 24 d. Baltija pasirodė Fanchawe College, kur Londono ir apylinkių Craft Council rengė parodą ir įvairių rankdarbių parodą. Pasirodymui Baltija kvietė Londono FolkArt Council. P. Walden, šio Council prezidentė, atsiuntė malonų padėkos laišką Baltijos ansamblio vadovams: "Lon-

don, Ontario, is very fortunate to have you and your wonderful dancers. Please thank your dancers for me!". Šiais žodžiais ji užbaigia savo laišką. B.A.

NAŠUKAITYTĖS

LONDONE

Balandžio 24 d. Londone lankėsi Violeta ir Erolė Našukaitytės. Jos davė parodomąjį stalo teniso žaidimą Montcalm gimnazijos salėje. The London Free Press labai gražiai atsiliepė apie garsiąsias čempiones.

Graudu ir gaila, kad nei Londono KLB valdyba, nei sporto klubas garsiųjų žymenybių nepasveikino.

Cor.

BALSAVO

Balandžio 25 d. londoniškai parodė nuoširdų ir didelį pritarimą Lietuvių Bendruomenel: per rinkimus į Krašto tarybą londoniškai ar artimesnių vietovių lietuviai balsavo labai gausiai – arti 80% visų galinčių balsuoti. Londono apylinkė į Krašto tarybą išrinko E. Daniūną ir J. Paulionytę.

SPORTININKŲ

LINKSMAVAKARIS

Gegužės 8 d. parapijos salė, 1414 Dundas Street,

Londono lietuvių sporto klubas Taurus rengia tikrai smagų linksmavakarį. Pradžią 8 val. vak.

Gros geras orkestras. Bus turtinga loterija. Veiks visų skoniui pritaikytas bufetas.

Laukiama visų gausaus atsilankymo. Paremkime sportuojantį jaunimą.

L. E-tas

montreal

VASAROS

STOVYKLA

Šių metų Montrealio skautų-čių stovykla prasidės liepos 24 d. ir tęsis iki rugpjūčio 7 d. Stovyklausime Baltijos stovyklavietėje. Stovyklos mokestis 25 dol. vienai savaitel ir 40 dol. dviem savaitem. Registracijos mokestis 2 dol. savaitei.

Tuntininkai

ATOSTOGAUJA

FLORIDOJE

Rūta Kalvaitytė iš Montrealio išskrido į Floridą, kur praleis mėnesį atostogų.

MIRĖ

CHICAGOJE

Praeitą savaitę Chicagoje ligoninėje staiga mirė Jūratė Juodelytė-Urbu-tienė.

Velionės pusbrolis lasalietis Kazys Leknickas išskrido į Chicago dalyvauti laidotuvėse.

LANKĖSI

Iš Waterloo, Ont., Montrealyje lankėsi J. Račinskas.

VIEŠĖJO JAV

Jonas Martinaitis su žmona viešėjo Chicagoje, kur lankė savo seserį ir švogerį Leną ir Kostą Leipus – buvusius montrealiečius.

LANKĖSI

DR. ŠEMOGAS

Dr. J. ir M. Šemogai iš Sudburio lankėsi Montrealyje, kur buvo apsistoję pas seserį ir švogerį – D. Jurkus. Šemogų sūnus tebegyvena Montrealyje ir tęsia studijas McGill universitete.

LANKĖSI

LA SALLEJE

La Sallėje pas V. Žemaitaičius lankėsi J. ir V. Jocai iš Delhio, kur jie

Highland Auto Body

611 LAFLEUR AVE., LASALLE

TEL. 366-7281

- Atliekami mechaniniai darbai
- Išorės taisymas ir dažymas
- Dunlop padangos ir baterijos (Lietuviams nuolaida)

Savininkai: V. Sušinskas 389-0571 ir J. Zavys 365-3252

Jetté & Frère Ltée

Plumbing & Heating kontraktorius

366-0330

140 - 2e AVENUE

LASALLE

- Šildymo ir vandentiekio taisymas ir nauji įrengimai.
- Vandens šildymui tankų pardavimas ir įrengimas.
- Gazinių priemonių pardavimas ir įrengimas.
- Visi įkainavimai neapmokami.

Tony's Photo Studio

1920 FRONTENAC ST. — MONTREAL, P.Q.

PORTRETAI - VEDYBOS - KRIKŠTYNŲS

SUKAKTUVĖS MAŽAMEČIAMS

ĮVAIRIOS PROGOS

TEL. 525-8971.

T. Laurinaitis

ATLIEKAMI ĮVAIRŪS MŪRINIMO DARBAI IR VIŠOKERIOPĖI REMONTAI. CEMENTO, MEDŽIO DARBAI, GELEŽIES SUVIRINIMAS (WELDING). VYKSTU IR Į PROVINCIJĄ ONTARIO IR QUEBECO.

M. Krauza

10167 48th Avenue, Montreal 477

Tel. 665-2278

Baltic Woodwork Co.

K. KIAUŠAS ir J. ŠIAUČIULIS

Daromos įvairios durys, langai, virtuvės kabinetai ir kiti

įvairūs medžio dirbiniai.

547 Lafleur Ave., LA SALLE 650, P.Q. TEL. 366-3884.

LaSalle Auto Specialist Reg'd.

7725 RUE GEORGE LASALLE, P.Q. Tel.: 366-0500 366-4203

• TAISOME IR DAŽOME AUTO - MAŠINAS.

• ESAME SPECIALISTAI MOTORINIŲ ROGIŲ

SAV. G. DESROCHERS

MIKE'S TEXACO SERVICE STATION

(M. RUTKAUSKAS)

POINTE CLAIRE, P.Q. — ILLE BIZARD, P.Q.
601 St. Jean Road, 459 Chevrier Street.
Tel. 695-3883 Tel. 626-5175

- Paruodami "SCORPION" firmos motorinės rogės.
- Atsiktininiai ir kapitaliniai auto-mašinių remontai.
- Degalai, tepalai, padangos ir kt.
- Lengvai pasiekiamą greitkelio Nr. 40.

BELLAZZI-LAMY INC.

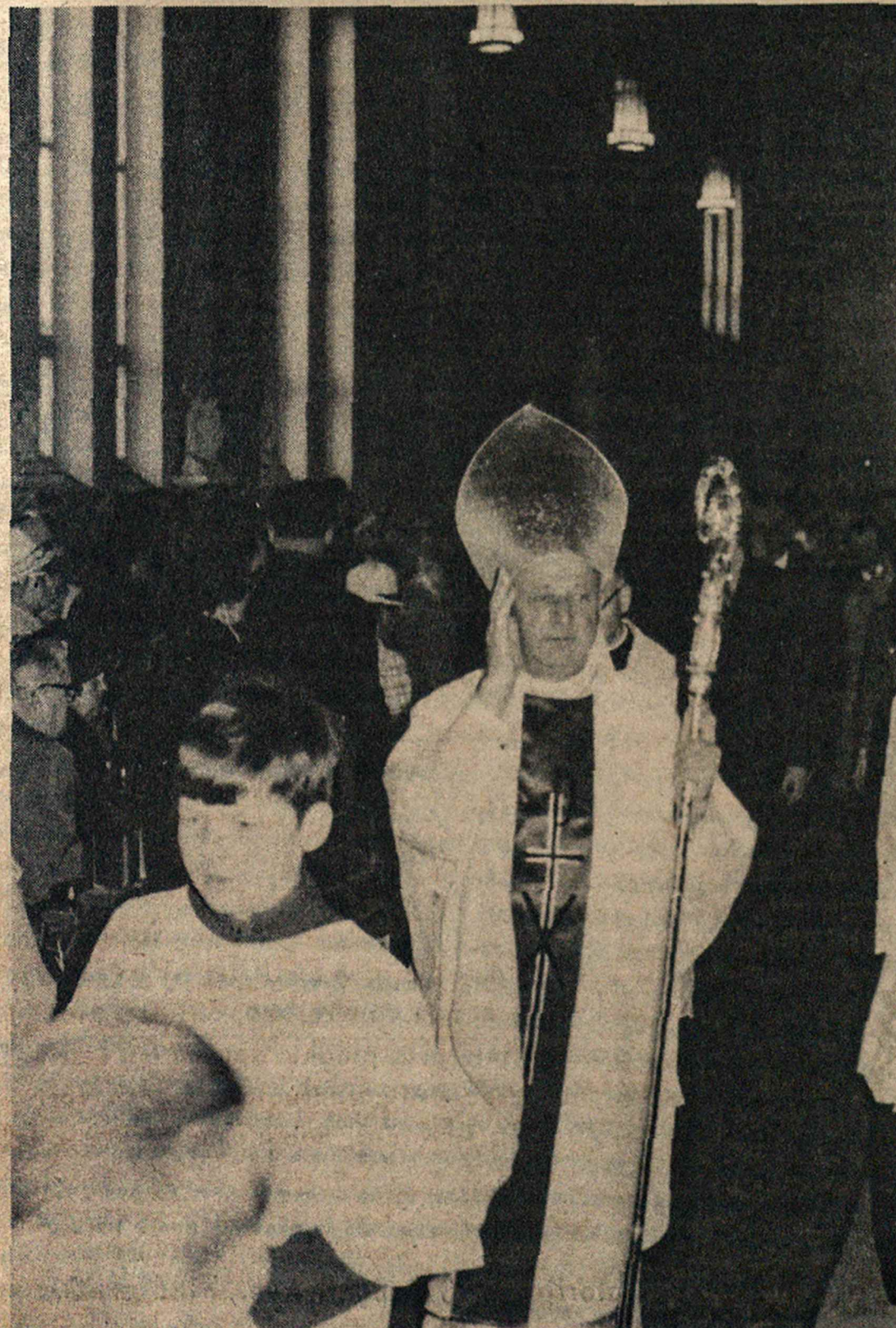
ĮVAIRI MEDŽIO STATYBINĖ MEDŽIAGA:

Durys, langų rėmai, Izoliacija, Ten-Test.

Masonite, statybinis popieris, cementas,

B. P. išdirbiniai ir visa kt.

7682, BOUL. CHAMPLAIN LASALLE **366-6941**

YYSK. V. BRI ZGYS MONTREALIO AV BAŽNYČIOJE

(atkelta iš 13 psl.)

sėkmingai vadovauja moteliui.

MIRĖ VL. BUDĖNAS

71 m. amžiaus sulaukęs mirė Vladas Budėnas. Palaidotas per šv. Kazimiero parapiją.

MIRĖ ZARASUOSE

Zarasuose mirė H. Adomonio teta J. Mackevičienė.

Velionė buvo sulaukusi 73 m. amžiaus.

LIGONIAI

Reddy Memorial ligoninėje dr. A. S. Popieraitis sėkmingai operavo 70 m. amžiaus Juzę Vaškienę.

ne. Po tulžies operacijos ligonei dar bus operuojama akis.

Sėkminga kojos operacija buvo padaryta St. Aneliūnui.

SUTUOKTUVĖS

Aldonos ir Juliaus Urbanavičių duktė Laima susituokė su M. Pelletier iš Toronto. Gausus svečių būrys vaišinosi povestuvinėje puotoje, kuri vyko AV salėje.

RENGINIŲ KALENDORIUS

Čia skelbiamas sąrašas tų renginių, kuriuos rengėjai užregistravo pas KLB Seimelio prezidiumo sekr. P. Adamonį, 3907a Rosemont Blvd., Montreal, tel. 722-3545, arba pranešė NL redakcijai.

Geg. 8. AV salėje: AV choro metinis koncertas.

Geg. 15. Verduno High salėje: Gintaro koncertas.

Geg. 15. AV salėje: Gintaro jaunimo šokių vakaras.

Geg. 22-23. AV salėje: šaulių suvažiavimas.

Geg. 23. Vytauto klube vakarienė.

Birž. 19. AV salėje: E. Kardalienės muzikos studijos mokinių koncertas.

Gaminu vario apyrankes. Suirentesuo tieji prašomi kreiptis pas J. Malaišką, tel. 366-4781.

Z. IR A. ŪRBONAI SAVO 25 METŲ VEDYBINIO JUBILIEJAUS IŠKILMIŲ METU.

Dr. E. Andrukaitis

832 St. Joseph Blvd. E.
(kampus St. André).
TEL. 522-7236.

Dr. V. Giriunienė

Dantų gydytoja

5330 L'ASSOMPTION BLVD.
MONTREAL,
TEL.: 255-3535

Dr. A. O. Jaugelienė

Dantų gydytoja

1410 Guy St. pirmas aukštas, 11-12 kambarys
Tel: 932-6662; namų 737-9681.

Dr. J. Mališka

Dantų gydytojas

1440 St. CATHERINE Street W., Room 600
Tel: 866-8235, namų 488-8528.

Dr. A. S. Popieraitis

B.A., M.D., C.M., M.Sc., L.M.C.C., F.R.C.S.(c).

Medical Arts Building,
1538 Sherbrook St. West, Tel. 931-3275
Suite 215, Montreal 109, Que.

NOTARAS

J. BERNOTAS, B.A., B.C.L.

Sun Life Building. Suite 2001.
Tel. 866-1359.

ADVOKATAS

R. J. Išganaitis, BA, BCL

BIEGA, BEAUREGARD, VALADE & IŠGANAITIS
INSURANCE EXCHANGE BUILDING
276 ST. JAMES ST. WEST - SUITE 525 MONTREAL 126.
Tel: 842-1126, namų 674-7038

ADVOKATAS

J. P. MILLER, B.A., B.C.L.

168 Notre Dame Street E. Suite 205.
Tel: 866-2063; 866-2064.

ADVOKATAS

B. K. Schneider, BA, BCL

DORCHESTER TOWERS
555 DORCHESTER BLVD. W.
SUITE 1616

PHONE 871-1224
RES. 486-3361
MONTREAL 128, QUE.

Alfonsas Scerba

Lietuvis atstovas, per kurį galima įsigyti naują ar naudotą automobilį su garantija iki 5-rių metų.

VALIANT
DUSTER
BARACUDA
SATELLITE
SIMCA
TEL. 681-1641

Žemiausios kainos!

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd.

DRAUDIMO AGENTŪRA

6695 — 35th Avenue, Montreal 409

TEL. 727-3120 Namų 376-3781

Albertas NORKELIUNAS, B.A. C.S.C., I.B.

Agentūra veikia nuo 1945 m.

Komercinio, privataus turto, automobilių atsakomybės, gyvybės draudimas

LITAS

Montréalio Lietuvių Kredito Unija

1465 DE SEVE STREET, MONTREAL 205, QUE.

Telefonas: 766 5827

MOKA UŽ:

Einamasis s-tas 5.0%
Taupomasis s-tas 6.0%
Term. ind. 1 metams 6.25%
Term. ind. 2 metams 6.75%
Duoda nemokamą gyvybės apdrandą iki \$2,000 už taup. s-tos sumas.

DUODA PASKOLAS:

Amenines 8.5%
Nekila. turto 8.75%
Cekių kredito 9.0%
Investacines ... nuo 9.0% iki 12%
Nemok. gyvybės apdr. iki \$10,000 už paskolos sumą.

Kasos valandos: 1465 De Steve St., sekmadieniais nuo 10.30 iki 12.30 v., darbo dienomis — nuo 10 iki 3 val. kasdien, išskiriant šeštadienius; vakarais — trečiadieniais ir penktadieniais nuo 7 iki 9 val.

3907 Rosemount Blvd., tel. 722-3545: dieną — penktadieniais nuo 1 iki 6 val. ir vakarais — pirmad., trečiadieniais ir penktad. nuo 7 iki 9 v.

Sekmadieniais nedirbama vasarą nuo birželio 15 d. iki rugsėjo 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius.

Ilgiausių metų!

Buvo pats vidurziemis, kai kilo mintis aplankyti seniausius Lietuvos žmones. Kiek šimtamečių bobučių ir senelių? Kas jie? Kur daugiausia ilgaamžių?

Ruosdamiesi šiai kelionei, kalbėjome su Centrinės statistikos valdybos viršininko pavaduotoju Petru Adliu.

Visi šimtamečiai ir vyresni žmonės kruopščiai suregistruoti. Praėjusių metų sausio 15-ąją — gyventojų surašymo dieną — Lietuvoje jų gyveno 325. Tarp kitko, prieš dvylika metų, gyventojų surašymo metu, šimtamečių buvo užregistruota daugiau — 451. Tačiau, nors vidutinė amžiaus trukmė per laikotarpį tarp gyventojų surašymų (1959—1970 m.) padidėjo nuo 68 iki 72 metų, pačių seniausių žmonių — šimtamečių — sumažėjo. 1959 metais iš šimto tūkstančių gyventojų šimtą ir daugiau metų gyveno 17 moterų ir vyrų, o dabar šimtmečio ribą iš tokio pat skaičiaus teperžengia 10 žmonių.

Be kruopštesnių visapusiškų tyrimų sunku būtų spėlioti, kodėl sumažėjo šimtamečių. Tačiau viena priežastis aiški. Daugelis šim-

tamečių žmonių gimė, augo ir senatvės sulaukė kaime. Pastaruoju metu nemažai jų persikėlė gyventi pas vaikus į miestus. Staigus aplinkos, gyvenimo būdo pakeitimas, savaime suprantama, turėjo įtakos jų sveikatai.

Beje, ir dabar dauguma šimtamečių — 76 procentai moterų, ir 78 procentai vyrų — kaimiečiai. Daugiausia jų, po 11, užregistruota Ignalinos, Kapsuko, Rokiškio, Panevėžio rajonuose. Nė vienas žmogus šimto metų nesulaukė Pasvalio rajone. Tačiau pasvaliečiams nusiminti nereikia. Ankstesnio, 1959 metų, surašymo duomenys liudija: „šimtamečių geografinė nepastovi“. Tuomet daugiausia ilgaamžių gyveno Jiezno, Lazdijų, Alytaus, Kelmės rajonuose.

Kas ilgiau gyvena? Vyras ar moteris?

Moterys! Kategoriskai atsakė ir vienas, ir antras gyventojų surašymai.

Paskutiniojo gyventojų surašymo metu moterys sudarė 83 procentus (ankstesnio surašymo duomenimis 80 procentų) visų šimtamečių. Beje, moterys ilgiau gyvena už vyrus ne tik Lietuvoje, bet ir daugelyje pasaulio kraštų.

GERIAUSIA GIESMINKĖ

Ir vestuvėse, ir laidotuvėse Ona Beržinienė buvo geriausia giesmininkė. Dabar jai — 104 metai.

Jaunystėje buvo pati linksniausia merga Raudėnuose.

— Bukit linksni, ir ilgai gyvenkite, — mokė ji mus.

Ir dabar senutė mėgsta draugiją, stengiasi viską sužinoti, neatsilikti. Skaito laikraščius, pulkia orientuotis, kas darosi pasaulyje.

VIEŠNAGĖJE PAS LIETUVOS ŠIMTAMEČIUS

VYRAS PATS VYRIAUSIAS

Jam — 116 metų. Suėjo neseniai — kovo 16 dieną.

Vincas Pinelis — pats vyriausias Lietuvos vyras. Gyvena Vilniaus—Kauno paplentėje, tarp Vievio ir Elektrėnų, Sabališkių kaime.

Gyvena jis su žmona, 72 metų žvalia linksmute senute ir penkiasdešimtmečių sūnumi.

Vincas Pinelis iš ilgaamžių giminės. Ilgai gyveno jo tėvai ir seneliai. Netoliese, Kietaviškėse, gyvena ir jo sesuo, kuri taip pat jau peržengė 110 metų.

Pats vyriausias Lietuvos vyras dar labai guvus. Valkštinėja, pasiramščiuodamas lazdele, bet puikiausiai mato be akinų.

PATS LINKSMIAUSIAS

Juozas Brazdys — iš šeimos, kurioje buvo 16 brolių ir seserų. Jis pats linksniausias šimtmetis iš tų, su kuriais susipažinome kėlionės metu.

— Motina gimė dvynukus, trynukus. Be daktarų. Mano senelė išgyveno 106 metus, valgė vien mėsą. Iki jos amžiaus man dar trūksta trejų metų.

— Kuo ilgiau žmoną mylėsi, tuo ji tave labiau mylės, tuo ilgiau gyvenai. Va, aš išgyvenau su sava pusę šimtmečio. Kai maniskė pasimirė, tada ir pasenau.

— Pažūrėkit, kaip mes atrodėme nelabai seniai, prieš 40 metų, — senukas mums parodė ant sienos portretą, prie kurio ji ir nufotografavo me.

ŠIMTAS METŲ BE GURKŠNIO PIENO

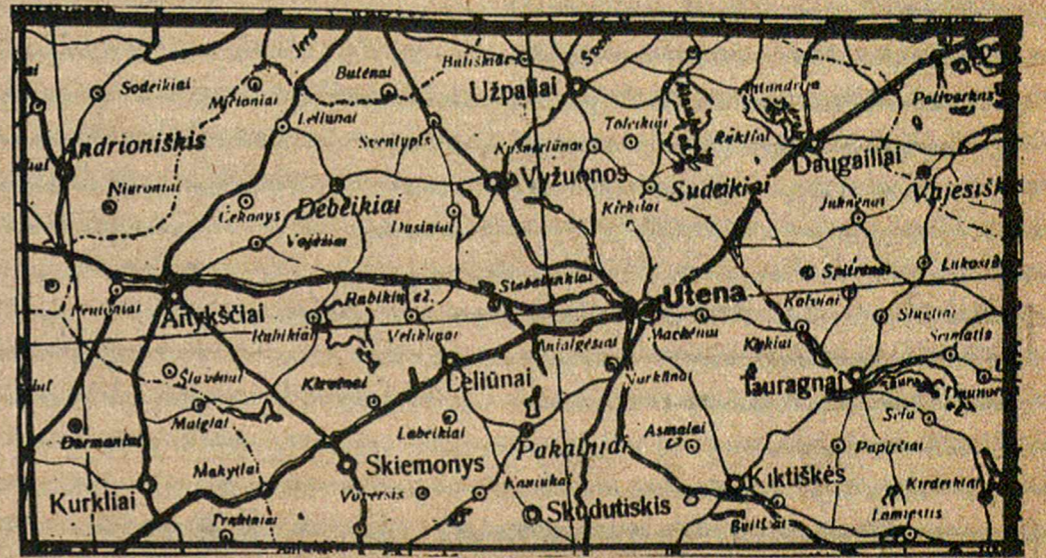
Ona Gladkauskienė gyvena Slaučiuose. Jos šeimoje buvo trys broliai ir trys seserys. Nė vienas mažiau kaip šimtą metų negyveno.

Pačial O. Gladkauskienė — 105 metai.

— Niekas man neskauda, niekas sviete manęs nekankina, — sako senutė. — Kol kas dar ir adatą pati įsiveriu. Ačiū dievui, ir akinų nereikia.

Namiskiai džiaugiasi: jokio vargo su senu žmogumi. Ir vaiką prikelia į mokyklą, ir aplopo, apžiūri. Tik, va, pieno visą gyvenimą negeria. Labiau mėsliską maistą mėgsta. Taigi, kad mėsa trumpina amžių — ne višlems telsybė.

ŽEMĖLAPIS NEMOKAMAI

Taip, nemokamai. Tai sieninis Lietuvos žemėlapis, spausdintas keturiomis spalvomis, 24" x 20" formato.

Žemėlapyje sužymėti Lietuvos ežerai ir upės, miškai, miestai, miesteliai ir mažesnės gyvenvietės. Kiekviename lietuvių bute toks žemėlapis yra reikalingas ir būtinas, ypač ten, kur auga jauni lietuviukai — juk jiems ne tik reikalinga, bet ir smalsu smulkiau susipažinti su savo tėvų krašto geografija.

"Nepirklausoma Lietuva" šią spalvotą Lietuvos žemėlapi

nemokamai išsiųs visiems naujiems laikraščio prenumeratoriams arba tiems, kurie suras naują NL prenumeratorių ir atsiųs prenumeratos mokesį.

Vadinasi, nemokamai gauti Lietuvos žemėlapi iš tiesų nėra sunku. Pakanka tik pakalbinti savo kaimyną laikraštį užsiprenumeruoti, atsiųsti prenumeratos mokesį, o mes bematant Jums išsiųsime žemėlapi.

Pasinaudokitė čia spausdinama anketa:

NL administracijai,
Nepriklausoma Lietuva
7722. George Street,
La Salle 690, Que.,
Canada.

Prašau man siuntinėti Nepriklausomą Lietuvą šiuo adresu

Keturių spalvų Lietuvos žemėlapi prašau išsiųsti šiuo adresu:

Prideu \$.....kaip 12 mėnesių prenumeratos mokesį.

Metinė NL prenumerata: Kanadoje \$7.50, kitur \$8.
Rėmėjo prenumerata \$12.

LIETUVOS STUDENTAI

Akademiniais 1968-69 metais, pagal Vilniaus duomenis, Lietuvoje studijavo 54.261 studentas. Pagal tautybes vaizdas buvo toks: lietuvių - 44.440 studentų, rusų - 5.480, žydų - 1.953, lenkų - 1.140, ukrainiečių - 433, gudų - 380, latvių - 163 ir kitų tautybių - 272.

Palyginus su 1959 m. gyventojų surašymu, lietuvių, rusų, žydų ir ukrainiečių studentų skaičius didesnis už tų tautybių gyventojų nuošimtį.

Lietuvių studentų skaičius, su kitais palyginus, pastoviai mažėja. Tarp 1949-50 ir 1968-69 metų bendras studentų Lietuvoje skaičius nuo 11.335 pakilo iki 54.261 arba padidėjo 4,8 kartus. Tuo tarpu lietuvių studentų skaičius liko žemiau vidurkio. Bendras jų skaičius padidėjo vos 4,5 kartus ir pasiekė 44.440. 1949-50 akademiais me-

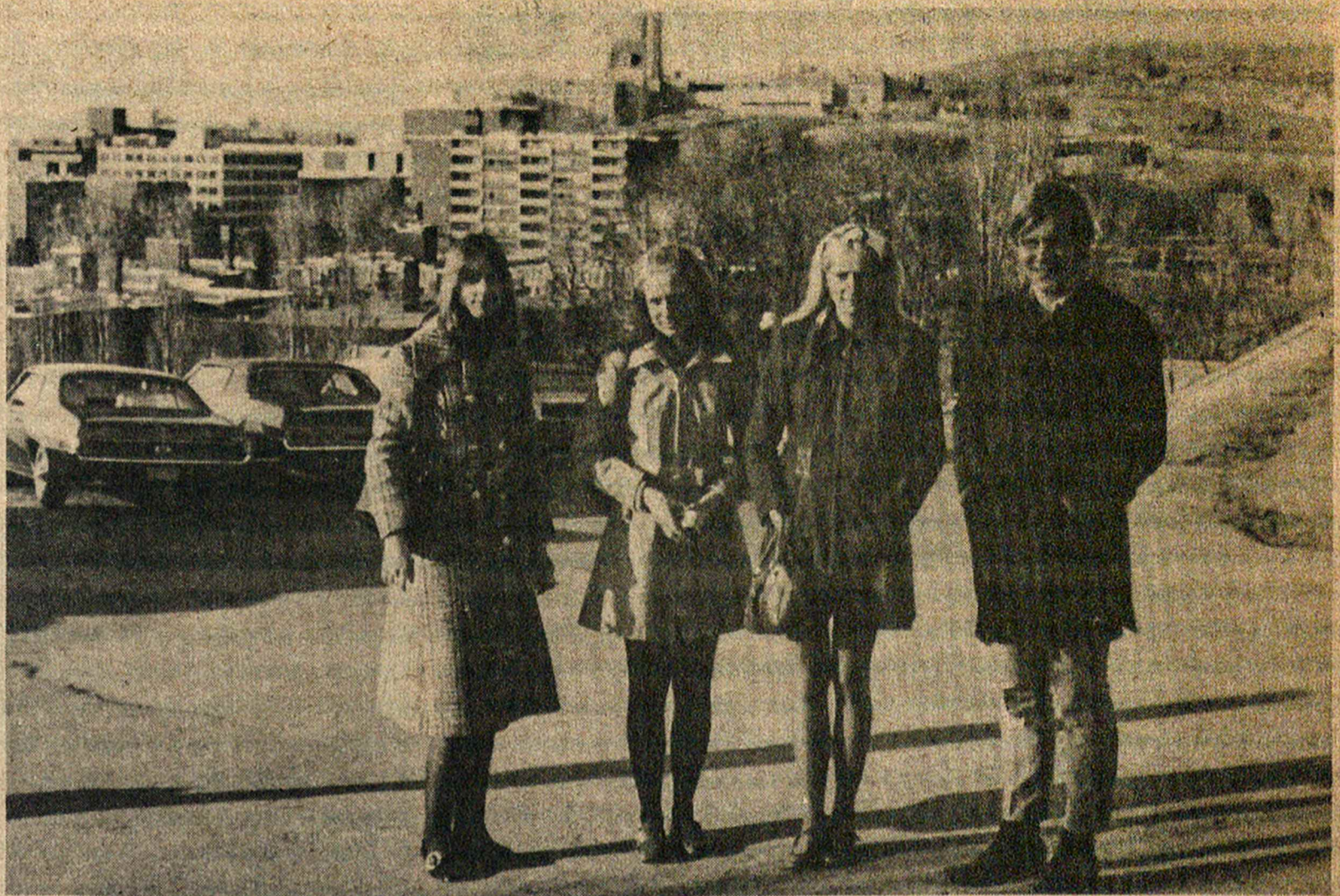
tais lietuviai studentai sudarė 87,5%, 1955-56 m. 83,9%, pakilo 1960-61 metais - 88,9%, toliau sekė mažėjimas: 1965-66 m. - 83,1% ir 1968-69 metais - 81,9%. Atrodo, kad pastaraisiais metais tas skaičius vėl mažėja.

Už Lietuvos ribų Sovietų Sąjungos aukštosiose mokyklose studijuojančių skaičius nėra žymus: 1951 - 60 m. - 310, o 1961-67 metais buvo tokių jau 774. E.

RAŠINIO KONKURSAS

Lietuvių veteranų sąjungos Ramovės New Yorko skyrius skelbia rašinio konkursą tikslu rasti konkrečius ir veiksmingus būdus bei priemones šio laiko dvasioje ir raidoje lietuvių tautos laisvę ir nepriklausomybę atgauti.

Konkurso tema: Nauji keliai ir būdai kovoje už nepriklausomos Lietuvos

atstatymą.

Konkurse gali dalyvauti asmenys ne senesni 35 metų amžiaus. Rašinys, netrumpesnis kaip 1500 žodžių, parašytas mašinėle dvigubu tarpu, prisiunčiamas ne vėliau 1971 m. spalio 15 d.

Rašinys, pasirašytas slapyvardžiu, siunčiamas paštu J. Klivečkai, 76-13 85 Road, Woodhaven, N. Y. 11421, USA. Tame pačiame voke turi būti įdėtas mažesnis užlipdytas vokas su tikrąja autoriaus pavarde ir adresu.

Už įvertinimo komisijos pripažintą geriausią rašinį bus įteiktas laimėjimo pažymėjimas ir 150

dolerių premija. Premijos įteikimas bus 1971 m. lapkričio 23 d. minėjimo metu New Yorke.

Vertinimo komisija bus paskelbta vėliau. Visi konkursui atsiųsti rašiniai gali būti spausdinami Ramovės New Yorko skyriaus nuožiūra be atskiro leidimo ir honoraro.

PAMINKLAS J. STROLIAI

Komp. Juozui Stroliai norima pastatyti paminklą lietuvių šv. Kazimiero kapinėse Chicagoje. Nors jis pats savo kūryba persistatė sau amžiną paminklą ir žemiškiems paminklams skyrė labai

praeinančią vertę, mūsų pastatytasis tebūna padėka jam už paliktą kūrybinį lobį. Gyviesiems ir ateinančioms kartoms tai būtų ženklas, kur ilsisi dainų, giesmių ir instrumentalinės muzikos kūrėjas, lietuvių liaudies dainų rinkėjas, muzikologas.

Aukas siųsti Juozo Stroliaus paminklo sąskaiton, Nr. 61961-9, Chicago Savings & Loan Assn., 6245 So. Western Ave., Chicago, Ill. 60636, USA

• Vilniuje išleistas Putino romano "Altorių šešėly" jau penktasis leidimas. Tiražas 45 000 egz.

Santaupas į „Lita“

“L I T A S” M o k a :

Už einam. s-tas 5%

“Litas” nieko neima už Tamstų išrašytus čekius ir juos kas mėnesį gražina paštu. Palūkanas prirašo kas trys mėnesiai.

Už taupom. s-tas 6%

Priedu duoda gyvybės apdraudą iki \$2,000 santaupu sumos. Palūkanas skaičiuoja mėnesiniai ir prirašo metų gale.

Už termin. indelius:

1 metų 6.¼% Palūkanas prirašo
2 metų 6.¾% bal. 15d. ir spalio 15d.

Pinigų išėmimas nesuvaržytas iš visų saskaitų.

Palyginkite šias palūkanas su Tamstų dabar gaunamomis palūkanomis kitur ir padarykite reikiamas išvadas.

APSIDRAUSK!

ADAMONIS INSURANCE AGENCY, INC.

SAVARANKIŠKAS AGENTAS
P. ADAMONIS
Chartered Insurance Broker

Su teise dirbti QUEBEC'O ir ONTARIO provincijose
3907 A Rosemont Blvd., Montreal 408, P.Q. Tel. 722-3545
Skr. M. Arlauskaitė, tel. 722-3986.

GEGUŽĖS 8 DIENA, 7 VAL. VAKARO

AUŠROS VARTŲ PARAPIJOS CHORAS RUOŠIA

METINIŲ KONCERTĄ,

KURIS ĮVYKS PARAPIJOS SALĖJE,

1465 DE SEVE STREET, MONTREAL,

UŽKANDŽIAI, ŠOKIAI IR GĖRIMAI.

R E N G Ė J A I